

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

ಆನಂದಕಂದ

ಶರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಧಾರವಾಡ

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200930

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

(ಕವನಸಂಕಲನ)

ಅನಂದಕಂದ

ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶರತ್‌ಕುಮಾರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಧರಮಟ್ಟ

ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ

ವಿಜಯಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ

ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಗೆ : ೨-೮-೦

ಸಾಧಾ ಪ್ರತಿಗೆ : ೨-೦-೦

೧೯೫೧ ನೆಯ ಡಿಸೆಂಬರ್

Checked 1961

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಸ್. ಎಲ್. ಜೋಶಿ

ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ಮುನ್ನುಡಿ

ನನ್ನ ಕವನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ' ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಾದುವು. ಅಂದಿನ ನನ್ನ ವಿಚಾರದಂತೆ ಈ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳು 'ಒಡನಾಡಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡುವು ಅವಾದ ಮೇಲೆ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ'ಯನ್ನು ಹಿಂದೆಯೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ, ಇಂದಿನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಲನವು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ೧೯೨೩ರಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಬರೆದ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೆ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳೂ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಉಳಿದವೆ ಅವೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಹುದು

ಇದರಲ್ಲಿಯೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಳಿದು ಮಿಕ್ಕವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಹೊಸತಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅನೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಛಂದಸ್ಸು ಮಾತ್ರಾಗಣದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಂತ ತಾಲಗಣದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಭಾವೋಚಿತ ರಾಗ ತಾಲಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೆ ೧ರಿಂದ ೨೩ರ ವರೆಗಿನ ಕವನಗಳು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನದ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳು. ೨೩ರಿಂದ ೫೨ರ ವರೆಗಿನವು ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ನಿರ್ಮಿತಿಗಳು. ೨೪ರಿಂದ ೩೨ರ ವರೆಗಿನವು ವ್ಯವಹಾರ ಜೀವನದ ಒಂದೊಂದು ಅನುಭವದ ಅಣಕಗಳು.

ಇದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ! ಆದರೆ ಶರತ್‌ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರದ ಸಂಚಾಲಕರು ಜೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದವಿಸಿ, ಬೇಗನೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಾಣಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಈ ಸಂಕಲನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯದಾದರೆ, ನಾನೂ ಪ್ರಕಾಶಕರೂ ಕೃತಾರ್ಥರು.

'ಜಯಂತಿ' ಕಾರ್ಯಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ತಾ. ೨೫-೧೨-೧೯೫೦

ಆನಂದಕಂವ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥ 'ಬೆಳವಡಿಯ ಮಲ್ಲಮ್ಮ' ಹೊರ-ಹೊರಟ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಈ 'ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ' ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸುಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಮಾಧಾನ ವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಿರುವುದು 'ಆನಂದಕಂದ'ರೇ ಬರೆಯುತ್ತ ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ. ಅದರ ಹೆಸರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಕಟನೆಯೊಂದಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

'ಆನಂದಕಂದ'ರ ಬಿಡಿಕವನಗಳ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟನೆ ಇದುವರೆಗೂ ಆಗಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಯ್ದು ೫೨ ಕವನಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದರಲ್ಲಿವೆ. ವಿಷಯವೈವಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜನರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳು ರುಚಿಸಬಹುದಾಗಿ ನಮ್ಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾವಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಂಗೀತಗಾರರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿವಾರೆ; ಅಂತಹರಿಗಂತೂ ಈ ಸಂಕಲನ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ಸವಿ- ಸುಡಿ, ಸುಂದರ ಭಂದೋಗತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕವನಗಳೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಮಂದಿರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಲ್. ಜೋಶಿಯವರು, ತಮ್ಮ ಮೊಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ವಂದನೆಗಳು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹಕ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಂದಿರವು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಧಾರವಾಡ
ತಾ. ೨೫-೧೨-೧೯೫೧

ಶರತ್ ಕುಮಾರ ಧರಮಟ್ಟಿ

ಕವನಗಳ ಪರಿವಿಡಿ

೧	ಕಾರಪುಣ್ಣಿವೆ	೨೭	ನೆಟ್ಟಿಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ
೨	ಎದೆಯ ಹಾಡೆ	೨೮	ಕ್ರಮಿಕುಲ ವಿಮರ್ಶೆ
೩	ಮನದ ಮಾತು	೨೯	ಗೂಢಗುಂಜನ
೪	ಮಾಟಗಾರ್ತಿ	೩೦	ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ
೫	ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು !	೩೧	ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಾಡು
೬	ಸಾರಧಿಗೆ .	೩೨	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
೭	ಬಯಕೆ	೩೩	ಜಯ ಭಾರತ !
೮	ಮೊರೆ	೩೪	ವಿರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ
೯	ನಾವಾಡಿಗ	೩೫	ಸಮಾಜದೈವತ
೧೦	ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲಿಗೆ :	೩೬	ಹಗೆಯ ಗೆಳೆಯ
೧೧	ಪರಾತ್‌ಪರ !	೩೭	ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ :
೧೨	ಪುಣ್ಣಿವೆಯ ಹೊತ್ತಿನ ಋಟ್ಟು	೩೮	ಬೆಳಕು
೧೩	ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ	೩೯	ಇದೋ ಬಂದ ಭಾಸು !
೧೪	ಚೆಲುವು ಒಲುವು	೪೦	ನವಯುಗಾರಂಭ
೧೫	ಚೆಲುವಿನ ಬೇಟೆ	೪೧	ಶಕುಂತಲೆಗೆ :
೧೬	ಭಲ ಭಲರೆ, ಶಕುನಿ !	೪೨	ಮುರಲೀನಾದ
೧೭	ಬಾಯ ಬಂಧಿಸಿದ ಬಸವ	೪೩	ಶ್ರಾವಣ ಸಮೀರ !
೧೮	ಬಾಳಿದು ಕಾಳೆಗದ ಕಣ !	೪೪	ಇದೊ ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ
೧೯	ಬೆಳಕನೆರಚು !	೪೫	ದೀನಳಿಗೆಯ ದರ್ಶನ
೨೦	ನನುಗೆಯು ಹೆಸರೊಂದನು ತರಲಿ !	೪೬	ಸಾವಲ್ಲದ ಸಾವು !
೨೧	ಕರುಳಿನ ಕೊರಗು	೪೭	ಮಾಯದ ನೋವು
೨೨	ಹಿರಿಯ ಜೀವ	೪೮	ಸಂಕ್ರಾಂತಿ
೨೩	ನಿತ್ಯಪೂಜೆ	೪೯	ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ
೨೪	ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿ	೫೦	ಬರಲಿರುವ ದಿನ
೨೫	ಕಾಫಿಯ ಕೆರೆ	೫೧	ಅವಿರತ ಯಜ್ಞ
೨೬	ಹಣದ ಕೂಗು	೫೨	ಭರತನಾಕ್ಕ

‘ಆನಂದಕಂದ’ರ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

★

ಅಚ್ಚಾದುವು

ಮುದ್ದನ ಮಾತು (ಕವನಸಂಕಲನ)

ಅರುಣೋದಯ ”

ವಿರಹಿಣಿ ”

ಒಡನಾಡಿ ”

ಬಡತನದ ಬಾಳು (ಕಥಾಸಂಕಲನ)

ಸಂಸಾರಚಿತ್ರ ”

ನಮ್ಮ ಬದುಕು ”

ಮಾತನಾಡುವ ಕಲ್ಲು ”

ಸುದರ್ಶನ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ರಾಜಯೋಗಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ಅಶಾಂತಿಪರ್ವ ”

ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ (ತರಂಗರೂಪಕ ಸಂಕಲನ)

ಭಾವಗೀತ (ಭಕ್ತಿಗೀತ ಸಂಕಲನ)

ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಾಡುಗಳು (ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಜೀವನ (ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ)

ಶ್ರೀಬಸವಣ್ಣನವರು (ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆ)

ಅಚ್ಚಗೆ ಅಣಿಯಾದುವು

ಸಾಮಾಜಿಕನ ಸಂವಚನ (ವಚನ ಸಂಕಲನ)

ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶೆ (ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನ)

ವೀಚಾರವ (ಗೀತ ಸಂಕಲನ)

ಕಾರುಣ್ಯವೆ

(ಕವನಸಂಗ್ರಹ)

ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿಜೀವಿಷೇಚ್ಛತಂ ಸಮಾಃ
ಏವಂ ತ್ವಯಿ ನಾನ್ಯಥೇತೋಕ್ತಿಸಿ ನ ಕರ್ಮ ಲಿಪ್ಯತೇ ನರೇ ||

ಅಂಧಂತಮಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯೇಽವಿದ್ಯಾ ಮುಪಾಸತೇ |
ತತೋ ಭೂಯ ಇವ ತೇ ತಮೋ ಯ ಉ ವಿದ್ಯಾಯಾಂ ರತಾಃ ||

ಹಿರಣ್ಮಯೇನ ಪಾತ್ರೇಣ ಸತ್ಯಸ್ಯಾಪಿಹಿತಂ ಮುಖಂ |
ತತ್ತ್ವಂ ಪೂಷನ್ನಪಾವೃಣು ಸತ್ಯಧರ್ಮಾಯ ದೃಷ್ಟಯೇ ||

ಅಗ್ನೇ ನಯ ಸುಪಥಾ ರಾಯೇ ಅಸ್ಮಾನ್
ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವ ವಯುನಾನಿ ವಿದ್ವಾನ್ |
ಯುಯೋಧ್ಯಸ್ಯ ಜ್ವಜ್ಜುಜುರಾಣಮೇನೋ
ಭೂಯಿಷ್ಠಾಂ ತೇ ನಮ ಉಕ್ತಿಂ ವಿಧೇಮ ||

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ !

ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ದೈವದ ಕಾರುಣ್ಯವೆ!

೧

ದೂರದಿಂದ ನಿನ್ನ ವಾರ್ತೆ
ಹಾರಿ ಸಾರಿ ಬರುತಲಿದೆ....
ಹಾರಯಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬರವ
ದಾರಿಕಾಯ್ಪೆನೆಂದಿನಿಂದೆ ;
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪುಣ್ಯವೆ!

೨

ಬಡವರ ಬರಿಯೊಡಲಿನಂತೆ
ಬರಿದು ಬರಿದು ಬಾನೆಲ್ಲಾ....
ಉಡಿಗೆಯಿರದ ಗರತಿಯಂತೆ
ತೆರಹು ತೆರಹು ಬುವಿಯೆಲ್ಲಾ !
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ವೈಭವ ಸಂಪೂರ್ಣವೆ!

೩

ಸೋಗಿನವಿಲು ವೈಶಾಖದ
ಬೇಗೆಗಳುಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿವೆ....
ಕೇಗು ಕುಣಿತ ಮರೆದು ನಿನ್ನ
ಆಗಮನಕೆ ದುಡುಕುತ್ತಿವೆ ;
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ರಸಜನ ರನ್ಮಾನ್ಯವೆ!

೪

ರವಿ ಬೆಳಗಿದ, ಬಂದಿತೇನು ?
ಶಶಿ ತೊಳಗಿದ ಸಂದಿತೇನು ?
ಹಸಿದಾತನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು,
ಬೆಳಗು ಬೈಗು ಸಮವೆ ಎರಡು !
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಕ್ಷುಧಿತ ಜನಶರಣ್ಯವೆ!

೫

ಕರ್ನೂಡದ ತೆರೆಯ ಬಾನ
ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಕುಣಿತದಾಣ
ಕೋಲ್‌ಮಿಂಚಿನ ಕತ್ತಿಹಿಡಿದು
ಗುಡುಗಿನ ಅಡಿಗಿಜ್ಜೆ ಜಡಿದು.
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ನಟಸಂಕುಲಗಣ್ಯವೆ!

೬

ಹೆಳೆಯ ಹುಲ್ಲು-ಗಿಡ-ಮರ ಹೊಸ
ಮಳೆಗೆ ತಳಿರಲಾಶಿಸುತ್ತಿವೆ ;
ನೆಲದಿ ಹುದುಗಿದೆನಿತೊ ಬೀಜ
ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯಲೆಳಸುತ್ತಿವೆ....
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚೈತನ್ಯವೆ!

೭

ಎದೆಯರಳುವ ಚಿಲುವ ಸಲಿಸಿ
 ಒಡಲ ಹೊರೆವ ಬೆಳಸ ಬೆಳಸಿ
 ಗುರಿಯ ಗೆಲುವ ನೆಲೆಯು ತಿಳಿಸಿ
 ಧರೆಯೊಳೆ ಸುರಲೋಕ ನೆಲಿಸಿ
 ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
 ನಿನಗಂತಹ ಕಣ್ಣಿವೆ!

೮

ದೇವದಿನವೆ ನೀನೈತರೆ
 ಜೀವಕುಲದ ಹಸಿವೆಯ ಕೊರೆ-
 ಯಾರಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥ ಬಸಿರ
 ಭೂರಮಣಿಯು ಪಡೆವಳು, ತ್ವರ-
 ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ,
 ಶಾಂತಿಸುಖದರಣ್ಯವೆ!

★ ★ ★

೧

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ನನ್ನೆದೆಯ ಹಾಡೇ....
ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ನನ್ನೆದೆಯ ಹಾಡೇ!
ಗುಡುಗಿನಬ್ಬರದಿ ಮೊರೆ,
ವೀಣೆ ನುಡಿಸಿಲ್ಲದಿರೆ....
ಸತ್ತವರ ಮನೆಯಂತಿದೇನು ಪಾಡೆ?
ಎತ್ತು ದನಿ, ಇನ್ನೊಂದನೇನು ಬೇಡೆ.

೨

ನೀನು ಗುಡುಗುತಲಿದ್ದರೆದೆಯ ಹಾಡೇ....
ನೀನು ಗುಡುಗುತಲಿದ್ದರೆದೆಯ ಹಾಡೇ!
ಮರವೆ-ಮೋಹಗಳ ತೆರೆ
ರೂಢಿಮೂಢತೆಯ ಪೊರೆ-
ಹಿಸಿದು ಲೋಕದ ಕಿವುಡ ಕೇಳಬಹುದೆ....
ಹೊಸಯುಗದ ಹೆಜ್ಜೆಯುಲಿ ಕೇಳಲಹುದೆ!

೩

ವೀಣೆಯನು ನೀ ನುಡಿಸಲೆದೆಯ ಹಾಡೆ....
ವೀಣೆಯನು ನೀ ನುಡಿಸಲೆದೆಯ ಹಾಡೆ!
ತಾನಾರರಿಯದಿರುವ
ದೀನ ಮಾನವಕುಲವ
ನೀನಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ....
ಗಾನದೊಡನೆಯೆ ಬಾಳ ತಿರುಳನೊರೆವೆ!

೪

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ಬೇಡೆದೆಯ ಹಾಡೇ....

ಸುಮ್ಮಗಿರಬೇಡ ಬೇಡೆದೆಯ ಹಾಡೆ !

ಗುಡುಗಿನಂದದಲಿ ಮೊರೆ

ವೀಣೆ ನುಡಿಸಿಲ್ಲದಿರೆ,

ಸುಮ್ಮಗಿದ್ದರೆ ಜಗಕೆ ಕೇಡು ನೋಡೆ—

ಒಮ್ಮೆಯೊಮ್ಮೆಯು ಸುಮ್ಮಗಿರದೆ ಹಾಡೆ !

★ ★ ★

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನದ ಮಾತುಗಳೆ ಮುಂಬರಿದು
ಎದೆಯ ಕೊಳಲುಲಿಯನೇ ಕೇಳಗೊಡವು !

ಹಗಲೆಲ್ಲವೂ ಜಿನುಗುತ್ತಿಹುದೆ ಮನಸಿನ ವಾಯು,
ತೆಗೆವುದೊಂದೊಂದು ಸಲ ಎದೆಯು ಬಾಯು ;
ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಣಗುನುಡಿಯ ಹೆಣೆವುದು ಮನಸು,
ಎದೆಯದೊಂದೇ ಒಂದು ಪದವೆ ಸವಿಗನಸು !

ಕಾಗೆ-ಗೂಗೆಗಳ ಕೂಗಾಟ-ಕಿರುಚಾಟದಲಿ
ರಾಗಿಸುವ ವೀಣೆಯುಲಿ ಅಡಗಿರುವುದು ;
ನೆರೆದೆ ಮಂದಿಯ ಬೀದಿಗಲಹದಾ ಕಲಕಲದಿ
ತಾಯ ಜೋಗುಳವಾಡು ಹುದುಗಿರುವುದು.

ಸೂಳೆಯರ ಸಂಗೀತ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿಡಿದಿರಲು
ತಿಂಗಳಿನ ಮೌನಗಾನವು ಹೋಯ್ತು ಹೂತು ;
ಡೋಳು-ಹರೆ-ಕೊಂಬುಗಳ ಬಿರುದನಿಯು ಕಿವಿದುಂಬಿ
ಬಾಲಕನ ಲಲೆನುಡಿ ಹೋಯ್ತು ಬೀತು !

ಸಿಡಿಲು-ಮಿಂಚುಗಳ ಗುಡುಗಾಟ ಮರೆಮಾಡಿಹುದು.
ಮಡದಿಯಾ ಮೆಲುನುಡಿಯ ಪ್ರಣಯದಾಟ ;
ಮೊರೆದು ಭೋರ್ಗರೆವ ಕಡಲಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿಹುದು
ನೊರೆನಾಲಿನೊಂದು ಕಿರಿಯೊರತಿಯಕಟ !

ಬನದರಳ ಕಂಪ ತೊಂಗಲನು ತಳೆದಿರುವೆಲರು
ಸುಳಿಯುತ್ತಿರೆ ಪಾರಿಜಾತಕದ ಮೆಲುಗಂಪು
ನಡುನಡುವೆ ತಲೆದೋರಿ ತಡೆದು ತಣಿವಿತ್ತಂತೆ
ನುಡಿಯು ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಕೇಳಿಸುವುದಿಂಪು !

ಕೊಳೆಯ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಒಡಲಿನೊಳಗನು ಮರೆದು,
 ಚಿಲುವನೇ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ...
 ಬಲೆಬಲೆಯ ನುಡಿಯುಳಿದು ರಸಿಕ ಕಬ್ಬದ ಜೀವ-
 ಕಳೆಯನೇ ಕಂಡುಂಡು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ —

ಮನದ ಮಾತಿನೊಳು ಮರೆಗೊಂಡಿರುವ ಎದೆಯುಲಿಯು
 ಅನುದಿನವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವೊಲು ಕಿವಿಯನು ...
 ಅಣಿಗೊಳಪೆನೆಂತಿನುತ ನೆನೆವೆನಾವಾಗಲೂ
 ಮನದ ಮಾತಿಗೆ ಕೊನೆಯೆ ಇಲ್ಲವೇನು ?

★ ★ ★

ಬಾಡದಿರುವಲರಂತೆ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ
 ಬೈಯುವೆನೆ ನಿನ್ನ ತಾಯೇ ?
 ಹಾಡುತಿಹ ಕೊಳಲಂತೆ ಕೊರಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ
 ಕುಂದಿಡುವೆನೇನು ತಾಯೇ ?

ಮೂಡುವಾ ನೇಸರಿನ ತೆರ ಮೆಯ್ಯು ಮಾಡಿದರೆ
 ಮುಚ್ಚಿರಿಪರಾರು ತಾಯೇ,
 ಕೋಡುಗಲ್ಲಂತೆನ್ನ ಮನವ ನೆಲೆನಿಲಿಸಿದರೆ
 ಮುನಿವೆನೇ ಲೋಕಮಾಯೆ ?

ಆದೊಡೇನು ?

ಖೋಡಿ ಕೊರಡಿನ ತೆರದಿ ಬರುಬಗೆಯ ಗೈದಿರಲು
 ಬೆಂದು ಬೈಯುವೆನೆ ತಾಯೇ,
 ಕಾಡ ಬಿದುರಿನ ಕೊಳವಿಯಂತೆ ಕೊರಳಿದ್ದುಡಕೆ
 ಕುಂದಿಡುವೆನಿಂದು ತಾಯೆ !

ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದ ಪೆರೆಯ ತೆರ ಮೈಯ ನೀಡಿರುವೆ
 ಮುಚ್ಚಿರಿಪೆನದಕೆ ತಾಯೆ,
 ಕಾಡುವಾ ಕೋಡಿಗನ ತೆರ ಮನವ ಮಾಡಿರುವೆ,
 ಮುನಿಸದಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಯೆ !

ಮಾಡದುಡ ಮಾಡಿ ನೀನಾಡುತಾಟಗಳನ್ನು
 ಬಿನದಿಸುವೆ ಆಟಗಾರ್ತಿ !
 ಮಾಡುವುದ ಮಾಡದೆಯೆ ಓಡಾಡಿಸುವೆ ಜೀವ-
 ಜಡಗಳನು ಮಾಟಗಾರ್ತಿ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ!

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿ ಪ್ರೇಮಸುಧೆಯ
ಮಳೆಯ ಸುರಿಸಿ ಹೃದಯ ತಾಪ
ಕಳೆದು ತಿಳವಿನೆಳಬಳ್ಳಿಯ
ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಬೆಳಗನ್ನ ಮನವ....
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ!

೧

ಎಳೆಯತನದಿ ಹಸುಗಳ ಜಂ-
ಗುಳಿಯ ಕಾಯಲೆಂದು ಬನಕೆ
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಹೊಳೆಯ
ಮಳಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನುಡಿಸಿ....
ತಿಳನೀರನು ಕುಡಿಸಿ ಧೇನು-
ಗಳನು ತಣಿಸಿ ಜೈತನ್ಯದ
ಕಳೆಯ ನಿಲಿಸಿ ಸ್ಥಿರ-ಚರದಲಿ
ಇಳೆಯನು ನಲಿದಾಡಿಸಿರುವ....
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ!

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ
ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ!

೨

ಕುಂಜಮುಖದ ಸಖಿಯರ ಮನ
ಮಂಜುಳವಹೆ ರಾಗದಿಂದ
ರಂಜಿಸುತ್ತಾಕೆಯರ ಹೃದಯ
ಪಂಜರಶುಕನಾಗಿ ನೀನು....
ಭಂಜಿಸಿ ಭವಭಯ ಮಾಯೆಯ
ಮಂಜನೆಲ್ಲ ಮರೆಮಾಡಲು
ಸಂಜೆಯ ಸವಿಸುಯದಲ್ಲಿ
ಕುಂಜವನದಿ ಕುಳಿತೊದಿದ....

ಚಿಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ

ಚಿಲುವ ಮೋಹನಾ !

೩

ಭಿನ್ನವಿಷಯಕೆಳಸದಂತೆ
ಚಿನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿ
ನನ್ನ ಮನದ ಮೃಗವ ತಣಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಳದರ ನೋಟ ನಿಲಿಸಿ....

ತನ್ಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ನಿನ್ನ ನೆರೆಯಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳೊ
ಬಿನ್ನಹವೆನ್ನದು ಮನ್ನಿಸಿ
ಚಿನ್ಮಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ....

ಚಿಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳೆನಗೆ

ಚಿಲುವ ಮೋಹನಾ !

ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ, ನೀನಿಂತು ಮಾಡಿದರೆ
ನಾನು ಹಗೆಯರಸರನು ಕೂನಿಸುವೆನೆಂತು ?

೧

ದಾರಿ ಯಾವುದು ಈಗ ತೇರ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿಹುದು ?
ವೈರಿಗಳು ಪಾಳೆಯವ ಊರಿರುವುದೆಲ್ಲೆಯೋ !
ದಾರಿಯನು ಅರಿತವರು ಸಾರಿರುವ ಕುರುಹುಗಳು
ತೋರಲೊಲ್ಲವು ಕಣ್ಣೆ. ಗಾರುಗೊಂಡಿದೆ ಮನವು-
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೨

ಕಾಲಾಳುಗಳು ಹೋದ ಕಾಲುಗಳ ಹೊಳಹಿಲ್ಲ ;
ಮೇಲಾಳುಗಳ ತೇರ ಗಾಲಿಗಳ ಗುರುತಿಲ್ಲ.
ಕೇಲಿಸಿರುವುದು ದಾರಿ ಮುಳ್ಳು-ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದೆ
ಕಾಲಿಡಲು ಬಾರದಿದೆ ಹಳ್ಳ-ಹಿಗ್ಗುಗಳಿಂದೆ.
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೩

ಕೊಳುಗುಳದ ದಾರಿಯನು ತಿಳಿದಿರುವನಿವನೊಡನೆ
ತಳರೆಂದು ತಿಳಿದವರು ತಿಳುಹಿದರೆ ನಾ ಬಂದೆ ;
ತೊಳಲಿಸುತ್ತಲಿಹೆ ನೀನು, ಉಳಿದು ಸರಿದಾರಿಯನು !
ಗಳಿಲನೇ ರಣಕೆ ನಡೆ, ನಗೆಯಾಗ ಒಳಿತೇನು ?
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೪

ಹಲವು ಬಂಟರ ತೇರುಗಳ ನಡೆಸಿ ಮುನ್ನ ನೀ
ಗೆಲವುಗಳನೆನಿತೆನಿತೊ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ ಹೆಯಂತೆ—
ಚಿಲುವ ನೀನಿಂದೇತಕೊಲಿಯದಿಹೆಯ್ಯೆ ನನಗೆ ?
ಗೆಲವನಾ ಗಳಿಸುವುದು ಮನಕೆ ಬಾರದೆ ನಿನಗೆ ?
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

೫

ಸಾರಥಿಯು ಸಮನಿರಲು ಆರಾತಿಗಳನಂದು
ವೀರನವ ಗೆಲವನ್ನು ಸಾರುವುದು ಸಹಜವೈ !
ಹಾರಿ ಬೇಲಿಯೆ ಹೊಲದ ಸೇರಿ ಮೇಯುವ ತೆರದಿ
ಸಾರಥಿಯೆ ಕೈಮಾರೆ ಹೋರಿ ಗೆಲ್ಲಲು ದಾರಿ ?
ಏನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ ?

★ ★ ★

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ ಜಿನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು,
ನನ್ನ ಈ ಬಯಕೆಯನು ಹಣ್ಣೆಸೈ ನೀನೊಲಿದು !

೧

ಹೆರರು ತನ್ನವರೆಂಬ ಅರಿಕೆ ನಸುವಿಲ್ಲದೆಯೆ
ನೆರೆದಿರುವ ಗರತಿಯರ ನೆರವಿಯನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ,
ತೊರೆದ ಮೊಲೆವಾಲುಣಿಸಿ ಹೊರೆಯುವಾ ತಾಯನ್ನು
ಮರೆಯದೇ ಗುರುತಿಸುವ ಕಿರಿಯ ತರಳನ ತೆರದಿ-

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಜಿನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

೨

ಜಿಲು-ಜಿಲುವ ಅಲರುಗಳು ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಬಹಳಿರಲು
ಅಲರುಣಿಯು ಹುರುಳಿರದ ಅಲರುಗಳನುಳಿದುಳಿದು
ಉಲಿದಾಡಿ ಹಾರಾಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ
ಬಲುಬಂಡ ತಳೆದಿರುವ ಅಲರುಗಳ ತಿಳಿವಂತೆ-

ನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಜಿನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

೩

ಸಾಕಿದವನೆನ್ನದೇ ನೂಕುತ್ತಿರುವ ತುಂಟೆ
ಆಕಳೊಲು ನನ್ನ ಬಗೆ ಕಾಕುತನವನು ತಳೆದು,
ಬೇಕುಬೇಕಾದಂತೆ ಅಲಿಯುತ್ತಿದೆ ಅದನಿಂದು
ಜೋಕೆಯಲಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬಿಗಿಯಲಿಕೆ ಬರುವಂತೆ

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ
ಜಿನ್ನ, ನನಗೀಯುವುದು !

೪

ಕಂಪ ಕಾಣುವ ಮೂಗನಿಂಪನರಿಯುವ ಕಿವಿಯ,
ಸೊಂಪ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣು, ತಂಪ ತಿಳಿಯುವ ತೊವಲ,
ಕೊಂಪೆಯೊಳು ಹಾಕು ಇವು ಬೇಡಬೇಡವೊ ಸಾಕು,
ಪೆಂಪಿಗನೆ ನಾನಿನ್ನ ತಿಳಿಯುವುದದೇ ಬೇಕು !

ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ

ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು !

★ ★ ★

೧

ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ,
 ಮೋರೆಯ ಕೇಳಿ
 ಸುರಿಸು ನಲೈಯ ಸುಧೆಯ !
 ಸುರತರುವಿನಂದದಲಿ ಸುಜನರ
 ಹಿರಿಯ ಕೊರತೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುತ
 ವೊರೆವನರು ನೀನಲ್ಲದಲೆ ಯಾ-
 ರಿರರು ಎಂದರಿತರುನೆ ರೇಯಾ !
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

೨

ತಾಯಾವು ತೊಲಗರಲು-
 ಕರುವು ಬಲು
 ಬಾಯನು ಬಿಡುತಿರಲು,
 ಮೇಯಲಡವಿಗೆ ಹೋದ ಹಸುವಿಗೆ
 ಆಯೆಳೆಯ ಕರುವೊರಲುತಿಹ ನಸು
 ಬಾಯಿ ಕೇಳಲು ಓಡಿ ಬರುತಲಿ
 ನೇಯದೊಳು ಮೊಲೆಯುಣಿಸುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

೩

ಎಳೆಯನು ಬಿಸಲಿನಲಿ-
 ತೊಳಲುತಿರೆ,
 ಬಳಲಿ ಬಿದ್ದಡವಿಯಲಿ....

ತಳಮಳಿಸುವುದು ತಿಳಿಯೆ ತಾಯಿಯು
 ಕಳವಳಿಸಿ ಕೈಗೆಲಸವುಳಿಯುತ-
 ಗಳಿಲನೇಳುತ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ
 ಎಳೆಯನನು ಸಂತಯಿಸುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

೪

ದೂರದೂರಿಗೆ ಹೋಗಿಹ
 ತೋಟಗನು ತಾ
 ಸೇರಿ ಮರಳಿ ತೋಟವ—
 ನೀರ ಕಾಣದೆ ಕೊರಗಿ ಬಾಡಿದ
 ಮೋರೆಯಿಂದಿಹ ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯು
 ತೋರಲೆದುರಿಗೆ ಮರುಗಿ ಬೇಗನೆ
 ನೀರನುಣ್ಣೆ ಸಿ ವೊರೆಯುವಂದದಿ
 ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೀಯಾ !

★ ★ ★

ಮಳೆಗಾಲದ ನೀರಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಂಟಿಸಲು ಅಂಬಿಗರಣ್ಣ ಅರಿತವನಾದರೆ,
ಆಳಿಗಾಲದ ಬಾಳಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಂಟಿಸಲು ಬಲ್ಲಿದರಾರು ?

ನಡುಹೊಳೆಯ ಮಡುವಿನೊಳು ತೊಡಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಲಿಹೆನು,
ತಡೆಯದಲೆ ತೋರು ನೀ ತಡಿಯ ತಲುಪುವ ಹದನು !

೧

‘ ನನ್ನ ನುಡಿ ಮನ್ನಿಸದೆ ಬೀಳದಿರು ! ಈ ಹೊಳೆ—
ಮುನ್ನ ಬಲ್ಲಿದರ ಹಲವರ ಬಳಲಿಸಿಹುದೋ ! ’
ಎನ್ನುತ್ತೆಳ್ಳರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಹೀಗಳೆದು
ನನ್ನ ಬಲುಹಿನ ಗರುವದಲಿ ಹೊಳೆಗೆ ಹಾರಿಹೆನು !

೨

‘ ನಸುವೆಳೆ ತಾಳು, ನಾ ಹೇಳುವುದ ನೀ ಕೇಳು !
ಗಸಣೆಗೊಳಿಸದೆ ಹೊಳೆಯ ದಾಂಟಿಸುವೆ ’ ಎಂದೆಯ್ಯೆ !
ಕಸಕೆ ಸರಿಯೆಣಿಸಿದೆನು ನಿನ್ನ ನಲಾನುಡಿಗಳನು,
ಮಸಣದೀ ದಾಂಟಿಯೊಳು ಅಡಿಗಳನು ಚೆಲ್ಲಿಹೆನು.

೩

‘ ಬೀಳದಿರು, ಬೀಳದಿರು ! ಹಿಂದಿರುಗು, ಸರಿ, ಮರಳು !
ಕೇಳೆನ್ನ ವಚನ ಬಾಕುವೆ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳು ! ’
ಹೇಳಿದೆಯೊ ಇಂತು ನಡುಹೊಳೆಯ ಸೇರುವ ವರೆಗು-
ಮೂಳ ನಿಜ ನಾನು, ಗಣಿಸದೆ ಹೊಳೆಯ ಹೊಕ್ಕಿಹೆನು !

೪

ನನ್ನ ತೋಳುಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ತೊರೆಯನ್ನೀಸಿ
ನಿನ್ನೆದುರು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮೂದಲಿವೆನೆಂದಿದ್ದೆ ;
ಮುನ್ಮನೋಡಿ ತಿಳಿಯದೇ ಬನ್ನದಲಿ ಬಿದ್ದಿಹೆನು,
ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಮ ಮೊರೆಯ ಅಣ್ಣನಾವಿಕ, ಪೊರೆಯೊ !

೫

ಬಡಿದಾಡಿ ನೀರಿನೊಳು ಬಳಲಿಹವು ಕೈಕಾಲು;
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮೂಗು-ಕಣ್ಣು-ಕವಿಗಳಿಗೆ ನೀರೇರಿ.
ಕುಡಿಯುತ್ತಲಿಹೆ ಒಡಲು ಒಡೆಯುವೊಲು ಕದಡನ್ನು
ನಡುಹೊಳೆಗೆ ಬರಲಿಗ, ದಡದಡಿಮತಿಹೆನು !

೬

ಕ್ರೂರಜಲಜಂತುಗಳು ನೀರಸುಳಿ ತೆರೆತೆರೆಯು
ತೋರೆ ಭೀತಿಯೊಳು ಗುಡುಗಾಡುತ್ತಿದೆ ನನ್ನೆದೆಯು !
ಭೀರ, ನಿನ್ನಯ ನುಡಿಯ ಮಾರಿ ನಾ ನಡೆದುದನು
ತಾರದೆಯೆ ಮನದಲ್ಲೆ ತಾರಿಸುವುದೆನ್ನನು !

೭

ಮೂಢನೊಬ್ಬನು ಹಿಂಯರಾಡಿದುದನೆಣಿಸದೇ
ಖೇಡನಂದದಿ ನಡೆದು ಕೇಡಿಗೊಳಗಾಗಿರಲು,
ಖೋಡಿಗಳೆದವ ನಮ್ಮ ನುಡಿಯನೆಂದಾತನನು
ನೋಡಿಯೂ ನೋಡವಾ ತೆರ ಸುಮ್ಮಗಿರುವರೆ ?

೮

ಹಲವು ಸಲ ದಾಂಟಿಪೆಯೊ, ಹೊಳೆಯಾಳ ತಿಳಿದಿಹೆಯೊ,
ಸುಲಭದಲಿ ಹಲವು ಜನರನು ಪಾರು ಮಾಡಿಹೆಯೊ !
ತಲುಪಿಸೈ ತಡಿಗೆನ್ನ ಚಿಲುನ ಅಂಬಿಗರಣ್ಣ,
ಬಲುಮೆಯಿಂದಲಿ ನನ್ನ ಬಳಗದೊಳು ಕೂಡಿಸೈ !

★ ★ ★

ಏನು ಮುನ್ನಿನ ಜನ್ಮದಲಿ ಪುಣ್ಯಗೈದಿರುವೆ
ಇಂಚರದ ಕೊಳಲಿ ನೀನು ?

ಗಾನಲೋಲನ ಕೈಯ ಸೇರಿ ಕುಳೆದಾಡಿಸಿದೆ
ಕಸುಲೋದ್ಭವಾಂವನನ್ನು !

ಆರೋಹಣ ಸ್ವರದಿ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಹ ಜಗವ
ಜಾಗೃತಿಯನೊಂದಿಸಿದೆಯೋ !

ಅವರೋಹಣ ಸ್ವರದಿ ಎಚ್ಚತ್ತ ಜಗದ ಬಗೆ-
ಯನ್ನು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಳೆದೆಯೋ !

ನಂದನಂದನನ ನನ್ನಿಯ ಹಾಡನೊಡಗೊಂಡ
ಚಿಂದವಹ ನಿನ್ನ ದನಿಯು—
ಕಂದರನು ಒಳುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಹೆ-
ತ್ತಮ್ಮನಿನಿದಾದ ನುಡಿಯು !

ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರು ತಾಪಕೊಳಗಾಗದೊಲು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನೇನು ಗೈದ ?
ನೀ ಪೇಯ, ನಿನ್ನ ಸುಧುರವದಿಂದಲವನಾವ
ಮೋಹಮಂತ್ರವನೂದಿದ ?

ನಲ್ಲಿಯರ ಮುಂದೆ ಗೋವಿಂದನಾಚ್ಚೆಯಲಿ ನೀ-
ನಾಕ ಪದ ಪೇಳ್ವೆ ? ಎಂದು ?

ಗೊಲ್ಲಹಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಸಾರದನುಭವವು
ಬೆಲ್ಲದಂತಾದುದೆಂತು ?

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಮಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡುವೈರಿ
ಸಜ್ಜನರ ದುಃಖಕಾರಿ—

ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಾ ಗಾನವಾಗಿದ್ದಿತ್ತೆ, ಕುಜನ-
ವಂಶಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯ ಮಾತಿ !

ಸಂತಸದ ಸಿರಿಮನೆಯು ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಯರಮನೆಯು
 ಜ್ಞಾನಪೀಯೂಷರಘುರಿಯು,
 ಶಾಂತಿಯಾಗರವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗ ತವರೂರು
 ನಿನ್ನ ಮಂಜುಲಲಹರಿಯು !
 ನಿನ್ನ ಸ್ವರ ಕೇಳದಿರೆ ಚಿನ್ನಕಿಟ್ಟಿನ ಮರೆತು
 ಬನ್ನಗೊಂಡಿಹುದು ಬುವಿಯು;
 ಧನ್ಯ ವೇಣುವೆ, ನನುಗೆ ಕೇಳದಿಹುದೇಕೀಗ
 ನಿನ್ನ ಮಾಧುರ ಮುರಲಿಯು ?
 ದ್ವಾಪರದಿ ನುಡಿಸಿದಾ ಗೋಪಾಲ ನಿನ್ನನ್ನ-
 ದೇಕೀಗ ನುಡಿಸದಿಹನು ?
 ತಾಪ ಕೂಪದೊಳುರುಳಿರುವ ಜಗದ ಜನರನ್ನು
 ತಣಿಸದೇತಕೆ ತಡೆದನು ?

ಇದೇ ಭಾವಸಮಾಧಿಯೊಳಿರುವೆಂದು, ಒಳಗಿವಿಯಲೊಂದು ಕೊಳಲಾಲಿಯು
 ಇನಿದನಿ ಮಿಡಿದು ಎದೆಯನರಳಿಸಿತು :

ನುಡಿಸದೇಕೆಹ ? ದೇವ ಜಗದಾದಿಯಿಂದೆ ಎಡೆ-
 ಬಿಡದೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವನು ;
 ನುಡಿಸುವನು ಜಗವು ಮುಗಿವಾ ವರೆಗೆ ಮುಂದೆಯೂ
 ಎಂದಿನಾದದಲಾತನು.
 ಭೋಗಮಲದಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ-
 ಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸದಿರುವುದೋ !
 ತ್ಯಾಗದಿಂದಾ ಮಲವ ನೀಗಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಿಜ-
 ವಾಗಿಯಾ ದನಿ ಕೇಳುವುದೋ !

★ ★ ★

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್ಪರ

ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆಯೋ ?

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ ನಿನೆಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆ ನಿನ್ನ

ಅಂತವ ತಿಳುಹಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನ ಮಾಡೆನ್ನ !

೧

ಅಣುರೇಣು-ತ್ಯಣ-ತ್ಯಟಿಯೊಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ನಿನ್ನ

ಘನತರ ರೂಪವನರಿತುಕೊಳ್ಳದೆಯೆ....

ಮನಕೆ ಬಂದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ ನಿನ್ನ

ಅನುದಿನ ನಿರ್ನಿರ ದಣಿಯುತ್ಕಲಿಹೆನೊ !

೨

ಕ್ಷೀರೋದನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಪುರದಲ್ಲಿ

ದೂರ ಕೈಲಾಸ-ಸ್ವರ್ಗದೊಳಿಹೆ ನೀನೆಂದು—

ಗಾರುಗೊಂಡಿಹೆನೋ ನಿನ್ನಯ ತಾಣ ತಿಳಿಯದೆ,

ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯನ್ನು ನಂಬದೆ !

೩

ಕಲ್ಲು - ಕಂಚಿನ ಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದಲೀಗ

ಫುಲ್ಲಹೃದಯದ ಯೋಗಿಗಳ ಮನದಿ ನಿಂದು,

ಬಲ್ಲಿದನೆ ನಿನ್ನಯಾ ಮೈಯನು ಮನೆಯನು

ಬಲ್ಲವನು ನಾನಾಗುವೊಲು ಬೋಧಿಸೆನಗೆ !

*

*

*

ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್ಪರ,

ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿಹೆಯೋ ?

★ ★ ★

ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಹೊತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟು. * * ೧೨

(ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾವನೆಯ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ)

೧

ರಾತ್ರಿ ಸತೀಪತಿ ಚಂದಿರನು—ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬಾ ಕುಲಟಿಯಲಿ
 ಇರುಳೆಲ್ಲವು ರತನಾಗಿರುತ—ಪರಿಪರಿಯ ಸರಸವಾಡುತಲಿ
 ಜಗಕಿಂದು ಮೊಗನ ತೋರಿಸಲು—ಬಗೆಯೊಳು ನಾಚಿಕೆಯೊಂದುತಲಿ,
 ' ಮಲಗಿದ ಜನರೇಳುವ ಮೊದಲು
 ಮರೆಯಾಗುವೆ' ನೆಂದು ಜವದೊಳು
 ಪಡುವಲ ಸೀಮೆಯ ಬೆಟ್ಟದೊಳು
 ಅಡಗಿದನೆಲ್ಲೆಯೂ ತೋಹಿನಲಿ—ಒಡನಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯನಗಲಿ!

೨

ಚಿತ್ತವನು ಸೆಳೆದ ಚಂದಿರನು—ಎತ್ತಲೊ ಹೋಗಿರುವುದ ಕಂಡು
 ಮತ್ತಾರನಾಶ್ರಯಿಸೆನೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಕಾತರವನುಂಡು,
 ಎತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಲಂದು - ಹೊತ್ತಿನ ಬರವನು ಬಗೆಗೊಂಡು,
 ಅವನೊಡನೆ ಬೆರೆಯಬೇಕೆಂದು
 ತನಕದಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಬಂದು
 ದಿವಸದೆಯನೆಡೆ ನಿಲಲಂದು
 ಕಣ್ಣೆರೆದ ಕನಲಿ ಸುಚರಿತನು—ಕಂಪವರಿ ಕಂಡನಾಕೆಯನು.

೩

ಭಾಸ್ಕರನ ಕೋಪವನ್ನರಿದು—ತಸ್ಮರರ ಕೆಳದಿ ಬೆದರಿದಳು.
 ಮಿತ್ರನ ಮೊಗ ನೋಡಲು ಹೆದರಿ - ಸುತ್ತುತ ಗಿಡ-ಮರ-ಮೆಳೆಗಳೊಳು
 ಮೈಗರೆದಳೊಂದು ತೋಹಿನೊಳು—ಹುಲಿ-ಸಿಂಗಗಳಿಹ ಕಾಡಿನೊಳು
 ಕತ್ತಲೆಯು ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನರಿದು,
 ಆಕೆಯ ಅವಿವೇಕವ ನೆನೆದು,
 ಕಾಡಿನರಳುಗಳು ಬಾಯ್ಬಿರೆದು,
 ಹಿರಿನಗೆಯನಂದು ಹೊಂದಿದುವು—ಸುರಭಿಯನೆಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿದುವು.

೪

ನಿಜ ನೇಹದಿನಿಯ ನೇಸರಿನಾ—ಪಾಸನತೆಯನ್ನು ತಾ ನೋಡಿ,
ಕಮಲಿನೀ ರಮಣಿ ಪ್ರೇಸುದಲಿ—ಮೆಲುನಗೆಮೊಗ ಮೇಲಕೆ ಮಾಡಿ,
ಪತಿಯನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದೆ—ನಿರುಕಿಸುತ ನಲಿವೊಳಿಜಾಡಿ,

‘ ಪರಸತಿಯನಪೇಕ್ಷಿಸದವನು

ನಿಜಸತಿಯ ನಿಚ್ಚು ದೊಲುಮೆಯನು

ದೊರೆಕಿಸಿ ಚಿರಸುಖವೊಂದುವನು ! ’

ಎಂದಿಹ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿಗಳನು—ಸಾರಿದಳು ಧಾರಿಣಿಗೆ ತಾನು !

೫

ನಲ್ಲಭನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲಿ—ತನ್ನೆಡೆ ಬುದಾರಡಿಗಳನು
ಹದಿಬದೆಯ ಹುರುಳಿನಲಿ ಬಿಗಿದು ಬಂಧಿಸಿರಲು ಕಮಲಿನಿಯದನು
ಕಾಣುತ, ಕರುಣದಿ ಭಾಸ್ಯರನು—ಕಮಲಿನಿಗೆ ಇಂತು ಉಸುರಿದನು :

‘ ಬಂಧಿಸಿವಾ ಮಧುವಾಳಿಯನು

ಬಿಡು ಬಿಡು ಕೊಡು, ಗಡ ಮೋಕ್ಷವನು

ತಾಳಹವು ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನು ...

ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕದನು—ಸುಮನೆಯೆಂಬ ತವನಾಮವನು;

೬

ನಲ್ಲನ ಇನಿನುಡಿಯ ಎಲಿಸುತ — ಪುಲ್ಲಾನನೆ ಮರುನುಡಿ ಕೊಡದೆ,
ಹೃದಯದಿ ಕರುಣದ ರಸ ಸುರಿಯೆ-ಮಧುವಾಳಿಯ ನಸು ನೋಯಿಸದೆ,
ಬಿಡುಗಡೆ ಕೊಡಲಾ ಬವರಗನು—ತಮ್ಮಯ ಗುಂಜಾರವದಿಂದೆ—

ವನಜಾಪತಿಯುವಕಾರವನು

ನೆನೆ-ನೆನೆದು ಹೊಂದಿ ಹರುಷವನು

ತೋರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಹೃದಯವನು

ಇಂಚರದಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿದುವು ಮಿತ್ರನ ಮಹಿಮೆಯ ಹಾಡಿದುವು.

೭

ತನ್ನಯ ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾರದೆಯೆ—ಬಂಡುಣಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಂದು
 ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಮೋದವನು ತಳೆದು—‘ಭಲೆಭಲೆ ಶರಜಿನಿಸತಿ’ ಎಂದು
 ‘ ಇರುಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನಾನಗಲಿ—ಮರುಗಿಸಿ ಕುದಿದೆನು ಮನನೊಂದು ’
 ಎಂದೀತೆರ ನಯನುಡಿಯಾಡಿ,
 ಪ್ರೇಮಾವ್ಯುತವನು ತಾನೂಡಿ,
 ತನ್ನಯ ಕೈ ಮುಂದಕೆ ಮಾಡಿ
 ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದ ಬಾನ್ಮಣಿಯವನು—ತಾವರೆವೆಣ್ಣು ನು ತಣಿಸಿದನು.

೮

‘ ನಿನ್ನೊಲುಮೆಗೆ ಸಲುವ ಫಲವನು—ಚೆಲುವೆಯೆ ನಿನಗೀಯದೆ ಬಿಡೆನು ;
 ‘ ಸತಿಯರಿಗಹಿತವು ನಿಜಪತಿಯು—ಬಯಸುವುದು ಪರಾಂಗನೆಯನ್ನು
 ‘ ಅದರಿಂದೆ ಅನ್ಯರೆನ್ನನ್ನು—ನಿಟ್ಟಿಸಲು ಅವರ ಕಂಗಳನು....’
 ‘ ಸೀದು ಮಾಳ್ವೆ ಕಣ್ಣಿಲಿಗಳನು,
 ‘ ಪಾವಿತ್ರದ ಬೆಲೆ ತೋರುವೆನು ! ’
 ಇಂತೊರೆದು ಸರಸಿಜಾತೆಯನು....
 ಸಂತಸದಲಿ ಬಾಯ್ಬಿರೆಸಿದನು—ತಾನುಗ್ರತೆಯನು ವಹಿಸಿದನು.

★ ★ ★

(ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಅನುಭವದ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿದು.)

೧

‘ ಇರುಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ತಿರೆಗೆ ಚೆಲುವನು ಬೀರಿ,
ನರರ ಕಣಾಮನ ತಣಿವ ತೆರದಿ ಒಲವನು ತೂರಿ,
ಚರಿತಾರ್ಥನಾಗಲಿಕೆ ಸರಿಯಿದೇದಿನ ’ ಎಂದು,
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ತಣಾಗದಿರ ತುಂಬುಮೊಗದಲಿ ಬಂದು,

ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದ ಪಳುಕು-

ಸೆಳೆಯಂತಿರುವ ತನ್ನ

ಹೊಳೆವ ಕೈ ಕೆಳಗಿಳುಹಿ,

ಹೊನ್ನಹುಡಿಯನ್ನು ಹಸನೆಣ್ಣೆಯಲಿ ಹೊರೆದು,

ಬಣ್ಣ ಬರೆದನು ಇಳಿಗೆ ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯಿರಿದು.

೨

ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ರವಿಯು ಬಿರುಬಿಸಿಲುಪಸರಿಸಿರೆ
ಝಳತಾಗಿ ಜೀವಕುಲ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ವೆರೆ
ಬೆಳಕಿನೊಡವೆರಸಿ ತನ್ನೊಡಲಿನವ್ಯತವ ಸುರಿಸಿ,
ಎಳನಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳುಗಳ ಮಳೆಗರಿಸಿ,

ನೆಲಕೆ ತಂಪನು ನೀಡಿ,

ಜೀವಿಗಳ ಮೈ ತೀಡಿ,

ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳನೂಡಿ,

ಜಗವನೆಲ್ಲವ ನಗಿಸಿ ಸೊಗಸನೊಂದಿರುವ—

ನಗುನಗುತ ಬಾನ ತೊರೆಯೊಳು ತೇಲುತಿರುವ.

*

*

*

*

೩

ಏನಿದೇನಿದು ಚಿತ್ರ ? ಬಾನೊಳಾಡುವ ಪೆರೆಯು
ಹೀನಕಳೆಯವನಾಗುತ್ತಿಹನೇಕೆ ? ಅಚ್ಚರಿಯು !
ನೋಡು-ನೋಡುವುದರೊಳೆ ಎನಿತು ಇದು ಮಾರ್ಪಾಡು ?
ಮೋಡ ನಸುವೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆಯು ಈ ಪಾಡು !

ಚಿಲುವು ಜಾರುತ್ತಲಿದೆ,

ಹೊಳವು ಹಾರುತ್ತಲಿದೆ,

ಕೊಳೆಯು ಹೇರುತ್ತಲಿದೆ—

ಬಾಡಿರುವ ಹೊನ್ನರಳ ತೆರ ತೋರುತಿಹನು—
ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣು-ಮನದ ತಣಿನ ಕಳೆದಿಹನು.

೪

ಅರಿವು ಮಿರುಗುವ ಎದೆಯ ಮುನಿಯ ಮನವಲ್ಲಾಡೆ,
ಮರೆವು ಅವನನು ಮುಸುಕುವಂತೆ—ಪೆರೆಮೊಗ ಬಾಡೆ,
ಎದ್ದು ಹೊರಟಿದೆ ನೆಲದೊಳಿದ್ದ ಹೊಂಬಣ್ಣವದು;
ಇದ್ದಲಿನ ಹುಡಿಯಿರಚಿದಂತೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದು

ಎತ್ತಲೂ ಹರಡಿಹುದು,

ಗೊತ್ತಾಗದೇನೊಂದು,

ಹೊತ್ತು ಎಂತಹದಿಂದು ?

ಹೀಗೇತಕಾಗಿದೆಯೊ ! ಹಾಂ ! ತಿಳಿದೆ, ಅಹುದು !
ಈಗ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಗ್ರಹಣದ ಸಮಯವಿಹುದು !

*

*

*

*

೫

ಗ್ರಹಣಸಮಯವು ಇಹುದು; ಕುಹಕಿ ಯಹ ಗರವೊಂದು
ಗುಹೆಯಂತೆ ಬಾಯ್ಕಿ ರೆದು ನೊಣೆಯಲಿಕೆ ನಿಂದಿಹುದು.

ಎಂತಲೇ ತಿಂಗಳಿನ ಕಾಂತಿ ಕುಂದುತಲಿಹುದು—

ಇಂತಹನ ಹಿಂಸಿಸುವುದೆಂಥ ಗರವಿರಬಹುದು ?

ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ನೆಲೆಯಿವನೇ,

ಒಲವಿನಾ ಸೆಲೆಯಿವನೇ,

ಕಳೆಯ ಹಿರಿಹೊಳೆಯಿವನೇ !

ಅಯ್ಯೋ, ಏನನ್ಯಾಯ ! ಈತಗೂ ಹಗೆಯೆ ?

ಅಯ್ಯ ! ಜಗದೊಡೆಯ ! ನಿನಗೆಲ್ಲವಿದು ನಗೆಯೆ ?

೬

ಕೇಡು-ಹಗೆ-ಪೀಡೆ-ಗರ ಕಾಡಬಹುದಾರನ್ನು ?

ಖೋಡಿ-ಕೇಡಿಗ-ಕವಡಿಯಾದ ನಾಡಾಡಿಯನು !

ಜಗದಾಪ್ತನೀತ, ಇವನಿಗು ಹಗೆಗಳಿಹರೇನು ?

ಜಗವನೇ ಸೊಗದೊಳಿಡೆ ಹಗಲಿರುಳು ಹವಣಿಪನು.

ಎಳೆಯರೆಲ್ಲರು ಇವನ

ಕಳೆಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು,

ಒಲವಿನೊಲವಾಗಿರುವ

ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ತಮ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು—

‘ ನಮ್ಮ ಚಂದೂಮಾಮ ’ ಎನುತ ಹಿಗ್ಗುವರು.

೭

ಕೊಡುಗೂಸುಗಳು ಇವನ ಬೆಡಗು-ಗಾಡಿಗೆ ಬೆರೆತು,

ಪಡೆಯಲಿಹ ಒಡನಾಡಿ ಪೆರೆಯಂತೆ ಇರಲೆಂದು,

ಮನದಿರಕದಿಂದ ಮೈ ಮರೆದು ಲಜ್ಜೆಯನುಳಿದು

‘ ಇನಿಯ ಚಂದ್ರಮರಾಯ ! ’ ಎಂದು ಒಕ್ಕಣಿಸುವರು.

ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲಿ ಯರೊಂದಿ

ಚಿಲ್ಲಾ ಟಗಳನಾಡೆ—

ಉಲ್ಲಸದೊಳೋಲಾಡೆ—

ಎಲ್ಲರೀ ಚಿಲ್ಲಿಗನ ಕೆಳೆಯ ಬಯಸುವರು—

‘ ಇಲ್ಲ ಸರಿ ಇದಕೆ ’ನುವ ಸೊಗವ ಸಾರುವರು.

೮

ಬಾಳುವೆಯ ತಿರುಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಹಸುಮಕ್ಕಳನು

ಹೇಳಲಾಗದ ಹೈವಯದೊಲವಿದೆ ತಾಯದಿರು

ಬಲು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ ಕರೆಯುವರಾವ ಹೆಸರಿದೆ ?

‘ ಚಿಲುವ ಚಿಂದಿರ ! ’ ಎಂದೆ—ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವುದಿದೆ ?

ಎಲ್ಲರೊಲವಿನ ಸರಿಗೆ

ಸಲ್ಲವಂತೆಯೆ ತೂಗೆ

ಇಲ್ಲವೀತನ ಹಾಗೆ !

ಮಾತಿನಾಚೆಯ ಬಗೆಯ ಮೌನಗೀತವ ಹಾಡಿ,

ಈತ ಜಡಗಳನು ಸಹ ನಲಿಸುವನುಸಿರ ನೀಡಿ.

೯

‘ ಸುರರ ಗರುವಿಕೆಯೇನು ? ನರರ ಕಿರುಕುಳವೇನು ?

ಸರಿಯೆ ಎಲ್ಲರು ! ’ ಎಂಬ ಸಮದರ್ಶಿ ಚಂದಿರನು—

ಸುರಿಸುತಿರುವನು ನಿರುತ ಧರಗೆ ಸವಿಸೊದೆಯನ್ನು ;

ಸರಿಹೋಲುವರಾರು ಈ ಯೋಗಿರಾಜನನು ?

ಇವನೊಡನೆಯೂ ಹಗೆಯೆ ?

ಇವನಲಿಯು ಕೀಳಾಬಗೆಯೆ ?

ಇವನಿಗೂ ತಗುಬಗೆಯೆ ?

ರವಿಯ ರಾಜ್ಯದೊಳು ಕಾವಳದ ಹಾವಳಿಯೆ ?
 ಸುವಿಮುಕ್ತ ಜೀವರಿಗು ಭವದ ಬಳಲಿಕೆಯೆ ?

೧೦

ಭಂಗಕೊಳಗಾಗಿಸಲು ತಿಂಗಳಿನ ತಪ್ಪೇನು ?
 ಕೊಂಗಿಗಳು ಒಪ್ಪು-ತಪ್ಪುಗಳ ನೋಡುವರೇನು ?
 ಬಹುಜನಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಹಿಮನನು ಕಂಡೊಂದು
 ಕುಹಕಿ ತಾ ಸಹಿಸದೆಯೆ ಬರಿದೆ ವೈರನ ತಳೆದು—

ಖೋಡಿಗಳೆಯುತೆ ಹಳಿದು,

ಕಾಡಿ ಪೀಡಿಸುವುದಿದು

ರೂಢಿನಿಯಮವೆ ಇಹುದು.

ಹಾಲಗಡಿಗೆಯಲಿ ಹುಳಿಬೆರಸಿ ಹಿಗ್ಗುವುದು,
 ಕೀಳುಜೀವದ ಹುಟ್ಟುಗುಣವೆ ಆಗಿಹುದು.

ನೋಣೆಯಲಿಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹಗೆಯನ್ನು ಹಣಿದು,
 ಮಿನುಗದಿಹನೇ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಪೂರ್ಣೇಂದು ?

★ ★ ★

(ಒಂದು ಕತೆ)

ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೊ—ಹೃದಯ-
ದೊಲವು ಹಿರಿಯದೊ ?

ಚೆಲುವಿನಲಿಯೆ ಒಲವು ಇಹುದೊ ?
ಒಲುವಿನಲಿಯೆ ಚೆಲುವು ಇಹುದೊ ?

ಎಳೆಯ ಚೆನ್ನನೊಬ್ಬನಿಂದು
ಕೆಲೆದು ಕುಣಿದು ಆಡಿ.ಹಾಡಿ,
ಕುಳಿತ ಜನರ ಕಣ್ಣು-ಮನಗಳ
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಸೊಬಗನೂಡಿ.

ನೆರೆದ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಕರಿಯ ಕೂಸನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡ
ಗರತಿಯೊಬ್ಬಳವನ ಮೆಚ್ಚಿ,
ಕರೆದಳು ಬಳಿ ಆಗಿ ಹುಚ್ಚಿ.

ಗದ್ದವಿಡಿದು ಮೈಯ ತಡಹಿ
ಮುದ್ದನೀಯುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ
ಮೊದ್ದು ಕೂಸು ಕೂಗಿ ಅಳಲು,
ಇದ್ದುದಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವಳು :

‘ ಅಮ್ಮ, ನನ್ನ ಹಡೆದ ತಂದೆ!
ಸುಮ್ಮನಾಗು ಸೊಗಡ ಕಣಿ!
ಅಳುವೆಯೇಕೆ ಕಣ್ಣು ಮಣಿ,
ಮೆಲುಮಾತಿನ ಅರಸುಗಿಣಿ! ’

‘ ಏತಕಳುವೆ ನನ್ನ ಕಂದ,
 ನಿಲ್ಲಿಸಳುವ ನಗುವ ಚಂದ !
 ಕೊರಳ ಹೊನ್ನಸರದ ರ್ಹನ್ನ !
 ತೊಳೆದ ಮುತ್ತೈ ಹೊಳೆವ ಚಿನ್ನ ! ’

ಎಂದು ಮಗುವನೆದೆಯೊಳಿಟ್ಟು
 ಒಂದೆಸವನೆ ಮುತ್ತೈಕೊಟ್ಟು
 ಕಂದನನ್ನು ಸಂತವಿಟ್ಟು
 ನಲಿವ ಪಡೆದಳು.

ಅಂದದೋರಿದೆಳೆಯ ಕಂದ
 ಬಂದು ಬಳಿಗೆ ನಿಂದು ಇರಲು
 ಮುಂದೆ ಕರೆದು ಮುದ್ದನಿಡಲು
 ಮರೆತೆ ನಡೆದಳು.

*

*

*

ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೋ—ಹೃದಯ-
 ದೊಲವು ಹಿರಿಯದೋ ?
 ಚೆಲುವಿನಲಿಯೆ ಒಲವು ಇಹುದೋ ?
 ಒಲುವಿನಲಿಯೆ ಚೆಲುವು ಇಹುದೋ ?

★ ★ ★

೧

ಹೆಗಲು ಮುಗಿದ ಸಮಯ ; ದಿನಪ ಜಿಗಿಯಲಿದ್ದ ಬಾಣಿನಿಂದೆ.
ಒಗೆದು ಸಂಜೆಗೆಂಪ ತುಂಡುಮುಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬರೆದು,
ಪಸಲೆನೆಲಕೆ ಸೊಬಗ ಸಲಿಸಿ, ಹಸಿರಿನೆಲೆಯ ಕಳೆಯ ಬೆಳಸಿ,
ಮಿಸುನಿವಿಸಿಲ ಪಸರಿಸುತಲಿ ರಸೆಯನಾತ ರಂಜಿಸಿದ್ದ.

ಕಾಲವೇನೊ ಬಾಳ ಸೊಗಸು

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗು ಚಿಲ್ಲ ಬೆಳಸು, .

ಬಯಸಿತದನು ಉಣಸು ಮನಸು,

ಬಳಿಯಲಿರುವ ಗೆಳೆಯರನೂ ಬರಲು ಕರೆದೆನು -

ಹೊಳೆಯ ತಡಿಯ ತೋಟದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ನಡೆದೆನು.

೨

ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಕೆಲೆದು ನಗುತ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತಲಿರೆ—
ಬಲದ ಬದಿಗೆ ಹೊಂದಿಯಿರುವ ತಳಿತ ಹೊಂಗೆಮರವ ಕಂಡೆ ;
ತಿಳಿಯ ಹಸಿರಿನೆಲೆಯ ತಳಿರು, ಬೆಳೆದ ಹಸಿರ ಬಲಿತ ತಳಿರು,
ಇಳಿಯ ಬಿಸಿಲಿನೊಳುಪ ಹೊರೆದು, ಸುಳಿವ ಗಾಳಿಗೊನೆದು ತೊನೆದು

ಸೂಸುತಿದ್ದು ವಲ್ಲ ನಗೆಯ,

ಸೂರೆಗೈದು ವೆನ್ನ ಬಗೆಯ,

ಮುಂದಕಿರಿಸದಾದೆನಡಿಯ;

ತಳಿರ ಸೊಬಗನಲಿಯೆ ನೋಟ ನೆಲಸಿ ನಿಂದೆನು;

ಚೆಲುವನಿದನು ಕಳೆದು ನಡೆವುದೆಂತು ಎಂದೆನು !

೩

ಒಡನೆ ಕೆಳೆಯರಿದ್ದರಲೆ ? ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಿರವರು ಮುಂದೆ;

ತಡೆವುದೆಂತು ನಾನು ಹಿಂದೆ ? ಹಾಸಗೆ ನಸುವೆ ನಿಂತು ಬಗೆದೆ :

ಮನವನೆಳೆದುಕೊಂಡ ತಳಿರ ಗೊನೆಯನೊಂದ ಮುರಿದುಕೊಂಡಿ,
ಎನಿತೊ ನಲುಮೆಯಿಂದಲದನು ತನುವಿಗೊತ್ತಿ ಕೊಳುತ ನಡೆದೆ.

ಅಡಿಯನಿಟ್ಟೆ ಬೇಗ; ಮುಂದೆ

ನಡೆದಿರುವರ ಸಾರಿ ಬಂದೆ;

ನಡೆಯಿತೆನಿತೊ ಮಾತು ಅಂದೆ.

ಓತು ತಂದ ಗೊನೆಯ ತಳಿರನೊಂದನೊಂದನು—

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಹೆರಿದು ಹಿಸುಕಿ ಒಗೆದೆನು.

೪

ಬಂದೆವಾಗ ಬನಕೆ; ಒಡನೆ ಬಂದ ಕೆಳೆಯರವರು ಕಲ್ಲಿ-
ನೊಂದು ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿದರು ಮಾತು
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ನಾನು, ಉಳಿದೆನವರ ಬರಿಯ ಹೆರಟೆ;
ಸುಳಿದು ಬರುವೆ ಬನದೊಳೆಂದು ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ಹಾಗೆ ಹೊರಟೆ.

ಕಂಪಿನೆಲೆಯ ಗಿಡಗಳೇನು!

ಜೊಂಪಿನಲರ ಲತೆಗಳೇನು!

ಸೊಂಪ ನೋಡಿ ತಣಿದೆ ನಾನು.

ಎಡೆಯೊಳೊಂದು ಒಳುಗುಲಾಬಿಗಿಡವ ಕಂಡು ತಡೆದೆನು;

ಗಿಡದೊಳಿದ್ದ ದೊಂದೆ ಹೂವ ಬೆಡಗನೇನನೆಂಬೆನು ?

೫

ಹೆಸಿರುತಳಿರ ತುತ್ತತುದಿಗೆ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತ ಮೆಲುಗಾಳಿಗೆ—

ಎಸೆಯುವರಳ ಕಂಡು ಕಣ್ಣುಹೆಸಿವು ಹೆಚ್ಚಿ, ನಿಂತಿ ಹಾಗೆ.

‘ ಹೆಸಿರು ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಸೆರಗ ಮುಸುಕೆ ತಾಯಿ ಮಲಗಿಸಿರಲು—

ಮುಸುಕ ಸರಿಸಿ ತಾಯ ನೋಳ್ಳ ಹಸುಳೆಯ ಮೊಗವಿದುವೊ ?’ ಎಂದೆ.

ನಲ್ಲ ಬಿನದದಲ್ಲಿ ನುಡಿದ
ಲಲ್ಲೆವಾತುಗಳಿಗೆ ನಾಚಿ,
ನಲ್ಲೆ ತನ್ನ ಸೆರಗ ಚಾಚಿ—

ಚೆಲ್ವಮೊಗವ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳಲು ಸೆರಗು ಸರಿದು ತೋರುವ—
ಗಲ್ಲದ ತೆರ ಬೀತರಳು ಹೊಸತುಬಗೆಯ ಚೆಂದವ

೬

‘ ಇನಿದುತಿನಿಸ ನಿನಗೀಯುವೆ, ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ ಬಳಿಗೆ ಬಾರೊ! ’
ಎನುತ ಕರೆಯೆ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದ ಮಿನುಗುನಗೆಯ ಮೊಗದಿ ಬಂದು,
ಕೈಯ ನೀಡಿ ಬೇಡಲದನು, ‘ ಬಾಯನು ತೆರೆ ’ ಎನಲು ನಾನು,
ಬಾಯ ತೆರೆದು ನಿಲ್ಲಲವನ ಬಾಯಿ ಹೀಗೆ ಹೊಳೆವುದಲೇ?—

ಹೀಗೆ ಎನಿತೊ ಮನದಿ ಬಗೆದೆ,
ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ,
ನೆಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಕೀಳದಾದೆ.

ಕಳೆದೆನಿಂತದೇಸೊ ಕಾಲ; ಬಳಕ ಮೆ-ಲ್ಲ-ಕೆ—
ಅಲರ ಕೊಯಿದುಕೊಂಡು ಮರಳಿ ನಡೆದೆ ಹಿಂದಕೆ.

೭

ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೈಗೆ ಹೂವ, ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟಿ ಮೋಹದಿಂದೆ;
ಒತ್ತಿಕೊಂಡೆ ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೂಸಿ ನಲಿದೆ.
ಬೆರಳಿಂದಲಿ ತಿರುಗಿಸುತಲಿ, ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನಿರುಕಿಸುತಲಿ,
ಅರಿವು ಇರದ ತೆರದಿ ನಡೆದುಬರುತ ಕೆಳೆಯರನ್ನು ಕಂಡೆ.
ನಡೆದೆ ಇದ್ದಿತವರ ಮಾತು,
ಹೆಟೆಗೆನ್ನ ಮನವೆಳಿಸಿತು,
ವಾದ-ಚರ್ಚೆ ಬಲು ನಡೆಯಿತು.

ಹುರುಳು ಇರದ ಹೆರಟೆಗಳಿಗೆ ಮನವನಾಗ ಮಾರಿದೆ;
ಅರಳಿನೆಸಳನೊಂದೊಂದನು ಹರಿದು ಹೊಸೆದು ತೂರಿದೆ.

೮

ಕೊನೆಯ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಮಾತು ; ದಣಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆವು ವಾದ ;
' ಮನೆಗೆ ತೆರಳೆ ಸಮಯವಾಯ್ತು ! ' ಎನುತಲೆಲ್ಲರೆದ್ದೆವಾಗ—
ಕೆಳಗೆ ನೆಲದಿ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದ ಅಲರಿನೆಸಳುಗಳೆನು ಕಂಡೆ ;
ಮರವೆ ತೊಲಗೆ, ನನ್ನ ಹುಚ್ಚನರಿದು ಹೀಗೆ ಎದುಕೊಂಡೆ :
 ' ಅಲ್ಲಿ ತಳಿರ ಮುರಿದುದೇನು !
 ಇಲ್ಲಿ ಹೂವ ಕೊಯ್ದುದೇನು !
 ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದುದೇನು !
ಒಲಿದು ತಂದ ಚೆಲುವಿನೊಡನೆ ಬರಿದೆ ಮಣ್ಣೆ ಬೆರಸಿದೆ ;
ಗಳಿಗೆಗಾಗಿ ಮಳಿಗೆ ಸುಡುವ ಮೂಳನಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

೯

' ಮುರಿದು ನಾನು ಕಿಡಿಸದಿರಲು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿ ತಲ್ಲಿ ತಳಿರು ;
ಹರಿದು ಹೊಸೆದು ಹಾಕದಿರಲು ಮಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಿ ತಲ್ಲಿ ಅಲರು.
ಹಲವಂದರ ಚೆಲುವ ನೋಡಿ ನಲಿವನಾನುತ್ತಿದ್ದೆ ರಲೆ ?
ಚೆಲುವ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಕಣ್ಣೆ ಬಲಿಯ ಸಲಿಸಿಕೊಂಡೆನಲೆ ?
 ಇಳೆಯ ಕಳೆಯ ಕಿಡಿಯನೊಂದು
 ತೊಳೆದು ಬಿಟ್ಟೆ ನಾನು ಇಂದು ;
 ನುಡಿದೆನಿಂತು ಒಳಗೆ ನೊಂದು
ಬಗೆವ ಬಗೆಯ ಮುಗಿದ ಬಾಯ ದುಗುಡವೊಗೆದ ಮೊಗದಲಿ,
ಮುಗುದನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಆಗಿ ನಾನು ಮಾತಿಲಿ !
 * * * *
ಚೆಲುವಿಗೊಲಿದು ತಳಿರ ಅಲರ ಕೊಂಡುದೇನು ತಪ್ಪೊ ?
ಬಳಕ ಅದರ ಅಳಿವಿಗಾಗಿ ನೊಂದು ನುಡಿದುದೊಪ್ಪೊ ?

ಕೌರವರ ಮಂತ್ರಣಗಾರನಾದ ಶಕುನಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಅಕಾರ್ಯವೆಂದ
ನಿಂದಿಸುವುದು, ಅಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

೧

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ! ಶಕುನಿಯೇ ನಾ ನಿನಗೆ
ತಲೆನಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆನೈ !
ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ನೀ ಮಾಡಿದುಪಕಾರ
ಭಾರವಾಗಿಹುದು ಕಾಣೈ !

೨

ನಿನ್ನ ಕೈಚಳಕದಾ ಹೊಲಬನರಿಯದೆ ನಿನಗೆ
ಹಳಿವನ್ನು ಹೊದಿಸುವರು—
ಬಣ್ಣವನೆ ನೋಡಿ ಕೋಗಿಲಿಗೆ ಕರಿಗಾಗಿಯೆಂ-
ದೆನುವ ಮತಿಸುಂದಜನರು !

೩

ಮುಳ್ಳ ಮೆಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸಜೇನುಹುಟ್ಟಿನಲಿ
ಇನಿರಸವು ತುಂಬಿರುವೊಲು—
ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯೊಳಗೊಳಗೆ
ಹುರುಳು ಹುದುಗಿಹುದು ಕೇಳು !

೪

ನೀನಿಲ್ಲದಿರಲು ಭಾರತದ ಹಿರಿಹೊತ್ತಗೆಯು
ತಿರುಳ್ಳಿಲ್ಲದಾಗಿರುವುದು—
ತನಿರಸವನೆಲ್ಲವನು ಹಿಂಡಿ ಹೊರದೆಗೆದ ಕ-
ಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತಿರುವುದು.

೫

ಸುಜನರನು ದುರ್ಜನರು ಯುಗ-ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಪೀಡಿಸುವರೆಂಬುದನ್ನು
 ತ್ರಿಜಗಕ್ಕೆ ತಿಳುಹಲಿಕೆ ಭಾರತದ ನಾಟಕದಿ
 ಸೂತ್ರಧರನಾದೆ ನೀನು !

೬

ಧರ್ಮರಾಯನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ, ಭೀಮನ ಬಲುಹು,
 ಅರ್ಜುನನ ಅಸ್ತ್ರದರಿವು,
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಾ ಕಂಗಳೆದುರಿನಲಿ ಕುಣಿಯುವುದು
 ನಿನ್ನ ಗೃಮೆಯ ಫಲಿತವು !

೭

ದುರ್ಯೋಧನನ ಧೈರ್ಯ-ಚಲದಂಕತನವ, ವಿದು-
 ರನ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯನ್ನು,
 ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜನ ದಾತೃಗುಣವ ಚಂಗುರ ಹೊಯ್ದು
 ಜಗದಿ ಸಾರಿದೆಯೊ ನೀನು !

೮

ಪಾಂಚಾಲಿನಿಯ ಪಾವನತೆಯು ಪಸುಸುವುದಕ್ಕೆ
 ನೆರವು ನೀ ನೀಡಿದೆಯಲಾ ?
 ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯ ಹೆಸರನಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ-
 ರೈ, ಪೇಳು ನೀ ಸೌಬಲಾ !

೯

ಕುರುವಂಶಜಾತರನು ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ ಸಂಗರಕೆ
ಪರಮಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಿಂದೆ—
ಪರಮಗೀತೆಯನು ಹಾಡಿಸಿದೆ, ಜಗಕೆಲ್ಲ ಉಪ-
ಕೃತಿಯ ಹೊರೆಯನು ಹೊರಿಸಿದೆ!

೧೦

ಇನ್ನೆಂದು ಬಂದು ನೀ ಭರತಖಂಡದಲಿ ಹೂ-
ಡುವೆ ನಿನ್ನ ನಾಟಕವನು ?
ಮನ್ನೆಯನೆ ತಿಳುಹುವುದು ಜನಕೆ ' ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯ-
ವುಂಟೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು !

೧೧

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ! ಶಕುನಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಾ
ತಲೆನಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆನು.
ಭಾರತೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಜೀವನದ ಸಾರವನು
ಕಲಿಸಲಿಕೆ ಬೇಕು ನೀನು!

★ ★ ★

(ఒండు రూకకథన)

తిరుగుత తిరుగుత హొరటిను కుమరియ హొలద కడేగే నాను,
ఇళినేసర వేళేయలి నోడలికే సృష్టియ శోభేయను.
శరతాలదా భూరమణ్య మేయాసిరియను నోడుతలి
హరువవు హేచ్చుత హృదయది హిడిసదే హొమ్మితాక్షణదలి !

హురుళి హేసరు అలసందేయవరేగళ బళ్ళయి బిత్తరిసి,
ధరణ్యు ధరిసిద హసిరుడిగేయ తేర తోరితు కంగొళిసి.
కరియ కుప్పసకే హసిరు నవిరేళేయ సుళివు-నొగ్గే తేగేదు,
ధరిసిద పరియలి ఎరియ నేలద హత్తియ బిళి మిరుగిదుదు.

కిరుముత్తుగళొళు సనుద పేండేయద దండేయ తేరదింది
హురినవణ్య తేనేగళు తోనేదాడుత మేరిదువందదిందే.
జోళద బిళేయను కేయిదొట్టేద గూడుగళోరణదిందే
తొరిదువా భూరమణ్య ధాన్యాగారదందదిందే.

ఇంతినేల్లవ నోడుత నడేదిరే, బాయిజాళిగేయలి
బాయను బిగిదా హొరియొండు నిందిహుదా హొలదల్లి.
సుత్తలేల్లవూ కత్తలిసిరే బిళి, అదను నోడదిహుదు;
కుత్తది సిలకేదవొలు కంబనిగళ సురిసుత తాసికుదు
మరుక మూడే నానదర బళిగే నడేతందు విచారిసిదే :
ఱిరియ హొరి నినేతకే అళుతిక ? హేళిన్నయ ముందే.
ఇనితు కేళలా బసవను బిసియుసిరన్ను బిడుతలందు,
బిత్తరిసితు తన్నయ బన్నద కతేయను బగేయొళు బేందు :
' ఏను హేళువుదు నన్న బవణ్యును దినజీవి నాను,
మానవరేన్నను కాడువ రితియనేను బణ్ణి సువేను ?

ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಸಲಹಲು ದೇವನು ನೆಲವನು ನಿಲಿಸಿಹನು ;
ವಿಕಲನುತಿಯ ಮನುಜರು ತಮ್ಮೊಬ್ಬರದೆಂದು ತಿಳಿವರಿದನು.

ಉತ್ತು ನೆಲವ ನಾ ಬಿತ್ತುವೆ ; ಕಸ-ಕಳೆ ಕಿತ್ತು ಜಿಳೆಗಳನ್ನು
ನಿತ್ಯದಿ ಸಲಹುತ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ತುತ್ತ ನೊದವಿಸುವೆನು.
ಹವಳವಂತೆ ಹಸನಾದ ಗೋದಿಗಳು ಹವಣದ ಕಡಲೆಗಳು.
ನವಣೆ-ರಾಗಿಗಳು ಮುತ್ತಿನ ತೆರದಲಿ ಮಿನುಗುವ ಜೋಳಗಳು !

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗೆಯ ಪೋಲ್ವ ಕುಸಿಬೆ, ಮೆಲ್ಲುವ ನೆಲಗಡಲೆಗಳು
ಎಲ್ಲವು ನನ್ನಯ ದುಡಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಮನುಜಗೆ ದೊರೆಯುವವು.
ಹಿರಿಹಿರಿಗಳನು ಹರುಷದಲೊಡ್ಡುತೆ ಹೊರೆಯುವರೊಡಲನ್ನು,
ತವುಡು ಸಿವುಡು ಕಸಗಾಳು ಹೊಟ್ಟೆ ನೆನಗೀವರು ಕಟ್ಟಿದನು.

ಮಿದುವಾಸಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬೆಲೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನು ನಿರ್ಮಿಸುವ
ಹದದ ಹತ್ತಿಯನು ಒದವಿಸಿ ಸಂತತವೀಯುವೆ ಸಮ್ಮುದವ.
ಪರಿಪರಿ ಪಯಿರು-ಬೆಳೆಗಳಿಂದಲಿ ನೆಲಸಿರಿಯನು ಸಿಂಗರಿಸಿ,
ನಿರುತವು ಸಂತಸವೀಯುವೆ ಸರ್ವಜನಂಗಳ ಮನರಮಿಸಿ.

ನನ್ನ ನೆರವಿನೊಳೆ ಮಣ್ಣು-ಕಲ್ಲು-ಮರ-ಮಟ್ಟುಗಳನು ತರುತ
ಚೆನ್ನು ಚೆನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಾಸಿಸುವರು ಸುಖಪಡುತ.
ನೀರನುಣಿಸಲಾ ತೋಟಕೆ ನೀರಿನ ಮೊಟ್ಟೆಯನೆಳೆಯುವೆನು ;
ಭಾರವ ಹೊರುತಲಿ ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳ ಮನೆಗೊಯಿದೀಯುವೆನು.

ಇಂತು ಮನುಜರಿಗೆ ಸೌಖ್ಯದ ಸಾಧನೆ ನಿಂತು ಒದವಿಸಿದರೂ
ಸಂತತವೂ ನನ್ನಯ ಸುಖ ನೋಡದೆ ಪೀಡೆಯ ಕೊಡುತಿಹರು.
ಸದಾಕಾಲ ನನ್ನನೆ ದುಡಿಸುತೆ ಇಂತಹ ಬೆಳೆ ಪಡೆಯುವರು ;
ಇದೋ ನೋಡು, ಈ ಬಗೆ ಬಾಯಬಿಗಿಯುತ ನನಗೇ ತಿನಗೊಡರು.

ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲು ಹೆಣೆವರು ಹದಿನೆಂಟು ಹೊಂಚುಗಳ್ಳು,
ಕೋಲುಬಾರು ಹಣೆಹಗ್ಗು ಗುದಿಗೆಯಾ ಮೂಗುದಾರಗಳನು
ಹೊಂಕರಿಸೆನ್ನಯ ಬಂಧುವರ್ಗಕೀಯಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನು -
ಆಂಕಿತವಿಲ್ಲವು ನನಗೆ; ನೋಡು ಬಿಗಿದಿರುವರು ಬಾಯನ್ನ.

ನನ್ನ ದುಡಿಮೆಯೊಳೆ ಸುಮ್ಮಾನವ ಪಡೆದೆನ್ನನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಬನ್ನವು! ಗೋದಲೆಯೊಳಗೆ ಬಿಗಿಯುವರು ಕೊರಳುಗಣ್ಣಿಯಿಂದೆ
ಆನುಭವಿಸಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನಿಚ್ಛಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ ಮನದೊಳಗೆ—
ಘನಗರ್ಜನೆಯಲಿ ಕೂಗುತ್ತ ನಾನು ಚರಿಸಲಡವಿಯೊಳಗೆ—

ದುರುಳ ಮನುಜನೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಬಿಗಿದೆನ್ನನು ಕಟ್ಟಿ,
ಮರುಳನು ನಾನೀ ಧರೆಯೊಳು ಜನ್ಮಿಸಿ ಏನು ಸೌಖ್ಯ ಪಟ್ಟಿ?
ಮಾನವರಿವರಲ್ಲವು ದಾನವರೇ! ಸತ್ಯವು ತಿಳಿ ನೀನು!
ಏನು ಮಾಡಲೀ ಕ್ರೂರರ ಬಲೆಯಿಂ ಜಾರಲುಪಾಯವನು?

ನಂದಿವಾಹನಾ! ಚಂದ್ರಶೇಖರಾ! ವೃಂದಾರಕ ವಿನುತಾ!

ಬಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲರನೂ ತಾರಿಸೆನ್ನ ತಾತಾ!'

ಇಂತು ಬೆಸಸಿ ಬಿಸುಸುಯಿದು ವ್ಯಸನದಲಿ ಮಿಂದು ಗೊಂದೆ ತಾನು
ನಿಂತಿತು ಮುಗಿಲನು ನೋಡುತ್ತ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು

ಎತ್ತಿನ ಕುತ್ತದ ವೃತ್ತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಚಿತ್ತದಲ್ಲ

ಒತ್ತರಿಸಿದ ವ್ಯಥೆಯನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ ಮರಳಿ

ಎತ್ತಿನ ಕಥೆಗೀ ಭುವನದ ದೀನ-ದಂದ್ರರ ಬಾಳ್ಗತೆಯು

ಸತ್ಯವು ಸಮವಿಹುದೆನ್ನುತ ಬಂದಿತು ಬಗೆಯೊಳು ಭಾವನೆಯು!

‘ಸರುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುಖವನಿತ್ತು ನೀನು

ಮೊರೆಯೊ!’ ಎನುತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮನದೊಳಗಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿದೆನು.

೧

ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು—
ನನಯುಗ ವೈತಾಳಿಯು !
' ಬಾಳಿದು ಕಾಳೆಗದ ಕಣ ! '
ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಿಂತಾ ಸ್ವನ !
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು....
ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೨

' ಬೇಡ ಕದನ ' ಎಂದೊರೆವಾ
ಕೇಡುಗಾರನೆಲ್ಲಿರುವ.... ?
ಹೇಡಿ ಏನ ಬಲ್ಲನವ ?
ನಾಡಿಗೆ ಕಾಳೆಗವೆ ಜೀವ !
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು....
ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೩

ಗೆಳೆಯರಂತೆ ನಟಿಸುತೆ ಹಗೆ-
ಬಳಗ ನಮ್ಮ ಬೀಡಿನೊಳಗೆ
ತಂದು ತೇಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದೆ....
ಕೊಂದೆಲ್ಲರನಾಳುತ್ತಿದೆ !
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು
ನನಯುಗವೈತಾಳಿಯು !

೪

‘ ಈ ಸ್ಮಶಾನ ಶಾಂತಿಯು
 ಶಾಂತಿಯೆ ಇದು ? ಭ್ರಾಂತಿಯು !
 ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಾನವತನ
 ಬೇಯುತ್ತಲಿದೆ ನೋಡಿರದನ’....
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನನಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೫

‘ ಬದುಕಿದುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾವುದು ?
 ಕದನವೆ ಸರಿ ಬೇರಾವುದು ?
 ಬೇಡ ಕದನವೆಂಬ ರೀತಿ—
 ಹೇಡಿಯದಿದು ಹೆಣದ ನೀತಿ ! ’
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನನಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೬

‘ ಅಕ್ಕ-ತಾಯಿ-ತಂಗಿಯರು
 ಅಕ್ಕರೆಯಾ ಅಂಗನೆಯರು —
 ನಿಮ್ಮ ಬಲುಹು ಬೀರತನ
 ನೋಡಿ ನಲಿವೆನೆಂಬರು ದಿನ. ’
 ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
 ನನಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೭

‘ ಬಿಡಿರಿ ಬಿಡಿ ಹಳೆಯಾಯುಧ,
ಕೊಡಲಿ ಕತ್ತಿ ಬಿಲ್ಲು ಗದಾ—
ಹೊಸತು ಕಾಲ, ಹೊಸ ಕಾಳೆಗ,
ಹೊಸಕೈ ದುವ ಹುಡುಕಿರಿಗ.
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೮

‘ ಬಲಿದಿರುವುನೆ ಜಾಲಗಳು ?
ಬಳಸಿರುವುನೆ ಬೇಲಿಗಳು ?
ಹರಿದೊಗೆಯಿರಿ ಕೊಳೆತ ಜಾಲ
ಮುಂದೇಳಿರಿ ಹುಳಿತ ಬೇಲಿ ! ’
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು,
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

೯

‘ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಕಹಳೆಯ,
ಕಲದೊಳೆ ಇದೆ ಪಾಳೆಯ !
ಕಾಳೆಗಕೆದ್ದವ ಬಾಳುವ,
ವಃದಿದ್ದರವ ಬೀಳುವ !
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು
ನವಯುಗವೈ ತಾಳಿಯು !

* * *

ಬೆಳಕನೆರಚು, ಬೆಳಕನೆರಚು,
 ಯುಗ-ಯುಗಾಂತ ತೊಳಗಲಿ !
 ಇಳೆಯ ಕವಿದ ಕಳ್ತಲೆಯನು
 ಕಳೆದೊಗೆ ದೀಪಾವಳಿ !

೧

ಬರಿಯೆ ಒಂದೆ ಇರುಳು ಬಂದೆ,
 ಮುಗಿಯಿತೇನು ಕಾರ್ಯ ?
 ವರುಷದಿ ನೂರಾರು ತಮಸಿ-
 ನಿರುಳಿವೆ ಅನಿವಾರ್ಯ !
 ಆಂದಂದಿನ ಕಳ್ತಲಿಂದೆ
 ಮಂದಿಯ ಮನವಿಡಿದು ಮುಂದೆ
 ಕರೆದೊಯ್ಯುವರಾರ್ ಆನಂದೆ—
 ಮರೆದು ಸರಿಯೆ ನೀನು ?
 ಮಿರುಗಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವ
 ಮಿಂಚಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇನು ?

೨

ನಿನಗಾಗಿಯೆ ಹೊಲ-ನೆಲಗಳು
 ಬೆಳೆಯೊಳೇರಿ ನಿಂತಿವೆ ;
 ನಿನಗಾಗಿಯೆ ಹೊಳೆ-ಕೊಳಗಳು
 ತಿಳಿಯು ನೀರನಾಂತಿವೆ.
 ಬಿಳಿಯ ಹೊನ್ನ ಸೇವಂತಿಗೆ
 ಹೊಳೆದು ನಿನ್ನ ಮೈಕಾಂತಿಗೆ

ಸವಿಗಾರರ ಬಗೆಯ ಸೆಳೆವ
ತನಕದಿ ಬಾಝಾ ದೆರೆದಿವೆ—
ಬುವಿಯ ಜೀವಕುಲವೆ ದೇವ-
ದಿನವೆ ನಿನ್ನ ಕರೆದಿವೆ !

೩

ಬರುವುದು ದೀವಳಿಗೆಯೆಂದು
ತಿರೆಯೇ ಕುಣಿ-ಕುಣಿಯಿತು !
ತರುವುದು ಹಿರಿಬೆಳಕನೆಂದು
ಜನವು ದಿನವು ನೆನೆಯಿತು !
ಸಂತೆಗೆ ಹಸರಿಗನು ಬಂದು
ಸಂತೆ ಹರಡಿ ದಿನವದೊಂದು
ಕಂತೆ ಹೇರಿ ಮತ್ತೆ ದಾರಿ
ಹಿಡಿದೆಲ್ಲೆಗೊ ನಡೆವನು ;
ಅಂತೆ ನಿನ್ನ ಆಗಮವಿರೆ
ಹಿರಿಮೆ ನಿನ್ನದೇನು ?

೪

ಕುರುಡಗೆರಡು ನಿಮಿಷ ಕಣ್ಣು
ನೋಟಗಳನೆ ನೀಡಿ,
ಧರೆಯ ಚೆನ್ನ ಸೊಬಗಿನನ್ನ-
ವೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ,
ಮರಳಿ ಕಣ್ಣು ಕಳೆದೊಡವಗೆ
ಇರುವುದೇನು ಬರಿ ತಗುಬಗೆ !

ವರುಷಕೊಂದು ಬಾರಿ ಬಂದು

ಬೆಳಕಕರೆವೆ ನೀನು....

ಉಳಿದ ಇರುಳ ತಮಸಿನುರುಳ

ಕಳೆಯೆ ದಾರಿಯೇನು ?

*

*

*

ಬೆಳಕನೆರಚು, ಬೆಳಕನೆರಚು,

ಯುಗ-ಯುಗವನು ಬೆಳಗಿಸು,

ಇಳಿಯ ಕವಿವ ಕಲ್ಲೆಗಳ

ಕಳೆದೇಗಲು ತೊಳಗಿಸು !

★ ★ ★

ಹಾಳು ಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ
ಕೊರಗಿನ ಮೌನದ ಕೂನು ಕೇಳಿ!

೧

“ ಹೇಳಲಿಕಾಗದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ
ತಾಳಿ ಗಾಳಿ-ಮಳೆ ಚಳಿ-ಬಿರುಬಿಸಿಲು
ಸೊಗಸೇನನೊ ಬದುಕಿಗೆ ಬಯಸಿದೆವು,
ಹಗಲಿರುಳೂ ತಪದೊಳು ಬಳಲಿದೆವು....
ಆದರು ನಮಗಿಹ ಹೆಸರೇನು ?
ಬಂಡೆಯೆ ಅಲ್ಲವೆ ? ಬೇರೇನು ? ”

೨

“ ನಿಂದೆಡೆಯೊಳೆ ಆಲುಗಾಡದೆ ನಿಂದು
ಒಂದೆ ಮನದಿ ಮಾಡಿದ ತಪವಿಂದು
ನಮಗೇತಕೆ ಕೊಡದಿರುವುದೊ ಫಲವ !
ಕೇಳುವೆವಾರಲಿ ನೆರವಿನ ಬಲವ ?
ನಮಗಿಹ ‘ ಬಂಡೆ ’ಯ ಹೆಸರನ್ನು
ತವಿಸುವರಾರೂ ಬರರೇನು ? ”

೩

“ ನಮ್ಮೊಡನೆಯೆ ನೆಲದೊಳು ಮೂಡಿದುವು,
ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತಪದೊಳು ಕೂಡಿದುವು,
ಎನಿತೆನಿತೋ ಘನತೆಯ ಪದವೊಂದಿ
ಜನದಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಹೆಸರನು ಹೊಂದಿ,
ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕೀರ್ತಿಯ ಗಳಿಸಿದುವು
ನಮ್ಮಯ ಕುಲಬಂಧುಗಳೆ ಅವು !

೪

“ ಹಂಪೆಯರ್ಥಶನ ಶ್ರೀಶಿವಲಿಂಗ !
 ವಿಜಯನಗರ ಕೋಟೆಯ ಅಂಗಾಂಗ !
 ಅರಮನೆ ಸಿರಿಮನೆ ಗಜ-ತುರಗಾಲಯ !
 ಅರಸಿಯರಂತಃಪುರ ಗುರುನಿಲಯ !
 ಹೆಸರಿಂತೆನಿತನೊ ಪಡೆದಿಹವು—
 ನಮ್ಮಯ ಕುಲಬಂಧುಗಳೆ ಅವು !

೫

“ ದೊರೆಗಳ ಶಾಸನವೊರೆಯುವವೆನಿತೋ
 ಗರತಿಯ ಬದುಕನು ಮೊರೆಯುವವೆನಿತೋ !
 ವೀರರ ಬಲುಹನು ಹಾಡುತಲೆನಿತೋ, ಉ-
 ದಾರರ ಚಾಗವನಾಡುತಲೆನಿತೋ—
 ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರನು ತಳೆದಿಹವು—
 ನಮ್ಮಯ ಬಳಿಯಿದ್ದು ವಲೆ ಅವು ?

೬

“ ವಿಜಯ ವಿಟ್ಟಲನ ಚಿತ್ರದ ತೇರು !
 ಗುಡಿ ಗೋಪುಕ ಮಂಟಪಗಳ ಕುಸುರು !
 ಎನಿತು ಕಲಾಕೃತಿ ಅನಿತಕು ಹೆಸರು,
 ನಮಗೇನಿರುವುದು ಬರಿ ಬಿಸಿಯುಸಿರು !
 ಕೆಲವೆ ಕಾಲ ಬಾಳಿದರು ಅವು—
 ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರನು ಬೆಳಗಿದುವು !

೭

“ ಬಲ್ಲಿದರಾರೋ ಬಂದಿಲ್ಲಿಳಿಯುತ
 ಇಲ್ಲಿಹ ನಮ್ಮವರನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ

ಒಳ್ಳೆಯ ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪವ ಕೊಡಿಸಿ,
ಬಂಡೆಯೆಂಬ ಬರಿ ಹೆಸರನು ಬಿಡಿಸಿ,
ಮನ್ನಣೆಯೊಲವನು ಸಲಿಸಿದರು—
ಧನ್ಯರೆಲ್ಲಿ ಅವರಡಗಿದರು ?

ಆ

“ ಬರುವರೆ .. ಬರಲಿರುವರೆ....ಯಾರಾದರು
ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯವನು ಕಟ್ಟುವರೆ ?
ಅರಮನೆ-ಗುಡಿಗಳಿಗಿರದಿರೆ ಹೋಗಲಿ
ಸೆರೆಮನೆಗಾದರು ನಮ್ಮನು ಬಳಸಲಿ!
ಬರಲಿರುವರು ಬೇಗನೆ ಬರಲಿ—
ನಮಗೂ ಹೆಸರೊಂದನು ತರಲಿ!

*

*

*

ಹಾಳುಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ
ಗೋಳಿನ ಮೌನದ ಕೂಗನು ಕೇಳಿ!

★ ★ ★

೧

ಮನವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ— ಚಿನ್ನ
ನೆನಹು ನಿಡುಸುಯಿಲುಗಳ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ !
ಕನಸು ನಿನ್ನದೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ— ನಿನ್ನ
ಇನಿದುದನಿ ಕವಿಗಳನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆ !

೨

ತೆಳುದುಟೆಯ ತಿಳಿಜೊಲ್ಲು, ಬಿಳಿಯ ಮೊಳೆವಲ್ಲು — ಆ
ಎಳಗಲ್ಲಗಳ ಚೆಲ್ಲು, ಮೆಲುನಗೆಯ ಸೊಲ್ಲು,
ಎಳಯುತ್ತಲಿಹವು ನನ್ನೊಳಗ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ
ಎಳಗೂಸೆ, ನಿನ್ನೆದುರು ನನ್ನ ಬಲ ಹುಲ್ಲು !

೩

ಕೆಳೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೊಳೆಯು ನೀನೆಂದು ಇದ್ದೆ—ಕಂ-
ಮಲರು ತನಿವಣ್ಣುಗಳ ಬೆಳೆವೆನೆಂದಿದ್ದೆ.
ಅಳಿಯಾಸೆಯಲಿ ಕಾಲ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯೆ ತನಗೆಂದು
ಅಳಿದು ಕೆಳೆಯಾಶೆ ನಾ ಕಳವಳದಿ ಬಿದ್ದೆ !

೪

ಸಾಕಾಯಿತೇನೆ ಸವಿಸವಿಯ ಕೂಳು—ನಿನಗೆ
ಬೇಕಾಯಿತೇನೆ ಕಣ್ಣೀರ ಕಾಳು !
ಸಕ್ಕರೆಯ ತನಿವಾಲನೊಕ್ಕರಿಸಿ ಸವುಳುಪ್ಪ-
ನಿಕ್ಕಿರುವ ನೀರ ಬಯಸುವರೆ ಹೇಳು !

೫

ಆಗಸದ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ ತೂಗಾಡಲೆಂದು—ನೀ
ಹೋಗಿರುವೆಯೆನುತ ಬಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಹುದು ;
ತೂಗುಡೊಟ್ಟಿಲ ಹಗ್ಗವಾಗಬೇಕೆಂದು—ತಾ-
ನೇಗಲೂ ಕರುಳು ಹುರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಹುದು.

೬

ಎಂದಿನಂದದ ನಗೆಯ ಚಿಂದಮೊಗದಿಂದ—ನೀ
ಬಂದು ಕುಳಿತಿರಲು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದ !
ಒಂದೆ ಸವಿಮುತ್ತಿಡುವೆನೆಂದಿರಲು ಎಚ್ಚತ್ತು
ಕಂದಿರೆಯಲರಿತೆ ಹಾಳಾಗನಸಿನಂದ !

೭

ಎನಿತೊ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದೆ, ನಲಿವ ಪಟ್ಟಿದ್ದೆ—ಮೈ-
ಮನಗಳನು ತಣವಿನಲಿ ತೇಲಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ;
ಕನಸಿನೀ ಮುತ್ತಿನಾ ಗುಣವೇನೋ ! ಎದ್ದಾಗ
ಮನಸು ಮೈ ಮುಳಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಹಾಗಿದ್ದೆ.

೮

ಸಂತೆ ಬಯಲಾದಂತೆ ಹೃದಯ ಹಾಳು !—ಹೆರರ
ಸಂತಸದ ಸುಗ್ಗಿಯದು ನನಗೆ ಬೀಳು !
ತಂತಿ ಕಿಳ್ತಹ ವೀಣೆಯಂತೆ ಬಾಳು—ಇದರ
ಅಂತವೆಲ್ಲಿದೆ ಮಗುವೆ ಹೇಳು, ಹೇಳು !

★ ★ ★

(ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನಕಾರನನ್ನು ಕುರಿತು)

ಯಾರ ಅಭಿಶಾಪವೋ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರುತಿಗೆ !
ಅಮರನಲ್ಲವೆ—ಪುಷ್ಪದತ್ತ ಗಂಧರ್ವನವ ?

ಕರದಿ ಕಪ್ಪರ ಹಿಡಿದು ಹಿರಿದಾದ ನಾಡಿನಲಿ
ತಿರಿದು ತಿನ್ನುತ, ತನ್ನ ಕಿರಿದುನಾಳ್ಕುಡಿಗಳಲಿ
ಹಿರಿಯ ಹುರುಳನು ತುಂಬಿ ಜನಮನಕೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತ,
ಕನ್ನಡದ ಮಲೆನಾಡ—ಕನ್ನಡ ಬಯಲಾಡ—
ಮೂಡು-ಪಡುವಲು-ಬಡಗ-ತೆಂಕಣವನಲೆದಾಡಿ,
ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರನು ಕಂಡಿದ್ದ; ಆ ಕವಿಯ
ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದರು.

ಆ ಕವಿಯ ನಗೆನುಡಿಯ ಕೇಳಿ ನಕ್ಕಿದ್ದರು;
ಆತನಾ ಕಿಡಿಸುಡಿಗೆ ನಡುಕ ಪಡೆದಿದ್ದರು.
ಅವನ ಬೆಡಗನು ಕೇಳಿ ಬೆರಗುವಟ್ಟಿದ್ದರು;
ಅವನ ಜೋಯಿಸ ಕೇಳಿ ಸೊಬಗನಾಂತಿದ್ದರು
ಅವನ ವೈದ್ಯಕದಿಂದ ಬೇನೆಯನು ನೀಗಿದ್ದ-
ರವನ ರಸವೈದ್ಯದಲಿ ಕಲ್ಲು-ಕಬ್ಬಿಣವನೂ
ಕಾಂಚನವನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯಲಿದ್ದರು.
ಭವ್ಯ ದೇಹದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಸರ್ವಜ್ಞನನು
ಬಲ್ಲದವರಿರಲಿಲ್ಲ ನಾಡಿನೊಳು....ಆದರೆ —
ಯಾರ ಶಾಪವೋ ಏನೋ, ಆ ಅಮರ ಕವಿಗೆ !
ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವನ ಮೈ ಅಳಿದು ಹೋಯಿತು; ಕೆಚ್ಚು -
ಗಟ್ಟಿದ್ದ ಅವನೊಡಲು ನುಚ್ಚುನೂರಾಯಿತು !
ಆ ಊರಲೊಂದು ಚೂರ್, ಈ ಊರಲೊಂದು ಚೂರ್;
ಹಳ್ಳಿಗೊಂದೊಂದು ಚೂರ್, ಹಟ್ಟಿಗೊಂದೊಂದು ಚೂರ್;

ಹೊಲೆಯರಲಿ ತುಣುಕೊಂದು, ಹಾರುವರಲಿನ್ನೊಂದು,
 ಕುರುಬ-ಕುಂಬರ-ಜೇಡ-ಕಮ್ಮರರಲೊಂದೊಂದು;
 ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ, ಆ ಲೆಕ್ಕಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ—
 ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೂರು
 ಸಿಕ್ಕಿದೊಲು ಚೆದರಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೂರ್ತಿ
 ಕಾಣದಂತಾಗಿತ್ತು ಕನ್ನಡದ ನಾಡಿನಲಿ.

ಯಾರ ಶಾಪವೋ ಕಾಣೆ, ಆ ಅಮೃತ ಮೂರುತಿಗೆ!
 ಮೂರ್ತಿ ಅಳಿದರೆಯು ಆತನ ಕೀರ್ತಿ ನಾಡಿನಲಿ
 ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು; ಸರ್ವಜ್ಞನಾ ಸವಿಹೆಸರು
 ಕನ್ನಡದ ಬಾಯಿ-ಕಿವಿಗಳಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿತ್ತು.
 ಅಮರಕವಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಸಾಯುವನೆ?
 ಶಾಪಮೋಚನ ಕಾಲ ಸಂದುಬಂದಿತು; ಕಾಲ
 ತಾನೆ ಮಾಡುವನೇನು ತನ್ನ ಕಜ್ಜವನೆಲ್ಲ?
 ಯಾವುದೋ ಹಿರಿಯ ಜೀವವನೊಂದ ಕರೆಯುವನು;
 ಅದರ ಉಸಿರಲಿ ತನ್ನ ಉಸಿರನ್ನು ಊದುವನು.
 ತನ್ನ ಕಜ್ಜವನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸುವನದರಿಂದ.
 ಆ ಜೀವವನೆ 'ಮಹಾಪುರುಷ' ಎನ್ನುತ ಲೋಕ
 ಕೊಂಡಾಡಿ ಕೊನೆವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿಹನಾತ.

ಸರ್ವಜ್ಞನಾ ನುಚ್ಚುನೂರಾದ ಕಾಯವನು
 ಮರಳಿ ಸಂಧಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲೆಂದು
 ಕಾಲನಾರಿಸಿದ ಕನ್ನಡದೊಂದು ಹಿರಿಜೀವ
 ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆದರಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕವಿರಾಯ-
 ನಾ ಮೈಯ ನುಚ್ಚುನೂರುಗಳನೊಗೂಡಿಸುತ್ತ,
 ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯ ತಪದ ಸಂಜೀವಶಕ್ತಿಯಲಿ

ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಗೆ ಉಸಿರನ್ನಿತ್ತಿತಾ ಜೀವ.
 ಮೆಯ್ಯಳಿದ ಕವಿ ಮತ್ತೆ ಮೆಯ್ಯಾಂತು ನಿಲ್ಲುವಂ-
 ದದಿ ಮಾಡಿತಾ ಹಿರಿಯ ಜೀವ; ಈ ದಿನ ಮತ್ತೆ
 ಸರ್ವಜ್ಞ ಮರಳಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿಹ ಮೈಗೊಂಡು.

ಕನ್ನಡಕೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಯನೊದವಿಸಿಕೊಟ್ಟ
 ಹಿರಿಜೀವ ಕನ್ನಡದ ಸೌಭಾಗ್ಯವದು ಸತ್ಯ !
 ಕಾಲನೇ ಒಪ್ಪಿರಲು ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನಿನ್ನು
 ಕನ್ನಡರು ಒಪ್ಪದೇನಿರುವರೇ ? ಆ ಜೀವ
 ಕನ್ನಡದ ನಾಡಿನಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಲಿ !
 ಆಳಾದ ಕನ್ನಡವು ಅರಸಾಗಿ ಬಾಳ್ವದನು
 ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಸುಖ-ಶಾಂತಿಯನು ತಾಳಲಿ !

ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಪೂಜೆಯೆ ಸಿರಿಯಿಂದು
ಮರೆಯಾಗಿದೆ—ಎಲ್ಲ—ಮರೆಯಾಗಿದೆ!

೧

ಅಳತೆಯಿರದನಿತು ದೀವಿಗಳೆಯೋಳ ತೊಳತೊಳಗಿ,
ಬೆಳಗಿಸಿದುವಂದು ದೇವಿಯ ವರದ ಮೂರುತಿಯ ;
ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಂದು ತಿಳಿನೇಯವನು ದೀವಿಗಳೆ—
ಳಳಿದು ಕರ್ಗತ್ತಲೆಯು ಕವಿದು ಮುಸುಕಿದೆ ಗುಡಿಯ.
ದೇವಿಯಾ ವರದಮೂರುತಿ ಕಾಣದಿಹುದು ;
ಭಾವುಕರ ಬಳಗವದು ಬೆದರಿ ಚಿದರಿಹುದು !

೨

ಅರಳುಗಳ ಕರ್ಪುರಾರತಿಯ ಧೂಪದ ಕಂಪು
ಬೆರೆತು ಸುಳಿಗಳೆಯೊಳು ಹರಿದು, ದೂರದ ಜನರ
ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಬಳಿಗೆ ? ಇಂದೇನು ?
ಸರಿದಿರುವ ಸೊಡರುಗಳ ಸೊವಡುಗಂಪದು ಹರಡಿ,
ಹೊರ-ಹೊರಟು ಮೂಗುಸೆಲೆ ಕೊರೆಯುತಿಹುದು,
ನೆರೆಯವರನೂ ದೂರ ಸರಿಸುತಿಹುದು !

೩

ಅಂದಿನಾ ಪೂಜೆಯವಸರದ ಮಂತ್ರಗಳೇನು !
ಒಂದೆ ದನಿಯೊಳೆ ಮೊರೆವ ಭಾವಗೀತಗಳೇನು !
ದುಂದುಭಿಯ ಡೋಳು—ಜಾಗಟೆಗಳಬ್ಬರವೇನು !
ಇಂದದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿ ಲ್ಲಿಯೂ ಮೌನ !
ನುಡಿಯುತಿಹ ಹಲ್ಲಿಗಳ ಲೊಟಲೊಟಿಂಬುಲುಹು,
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮೌನತೆಯ ಸೀಳಿ ಹೊರಡುವುವು !

೪

ಹಾಲಕ್ಕಿಯೊಂದು ಹುಮ್ಮಸದಿ ಕಿಲಬಿಲಿಸುತ್ತಿದೆ ;
 ಮೂಳನಾಯೊಂದು ಮನಬಂದಂತೆ ಬೋಗಳುಡಿದೆ ;
 ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನರಿಗಳೂಳಾಟ ; ಬಿರು-
 ಗಾಳಿ ಬಿರು-ಬಿರೆಂದು ಮೊರೆಮೊರೆದು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ !
 ಪೂಜೆಯವಸರದ ಮಂತ್ರಸ್ವನಗಳಿಲ್ಲ....
 ಓಜೆಯಲಿ ಮೆರೆವ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಲ್ಲ !

೫

ಓ ! ಅರಿದಿದೇನಿದು ? ... ದೇವಿಯಿರುವ ದೆಸೆಯಿಂದಿತ್ತು
 ಬರುವ ಗಾಳಿಯೊಳು ಬೆರೆತಿರುವ ಬಿಸಿಯುಸಿರೇನು ?
 ಬಿಸಿಯುಸಿರ ಬೆಂಬಳಿಸಿ ಬರುವ ದನಿ ಯಾರದಿದು ?
 ಬರಿಯೆ ದನಿಯಿಲ್ಲ ; ಹುರುಳಿನ ನುಡಿಯ ಕೂಡಿಹುದು !
 ಗಾಳಿ ತರುತಿಹ ನುಡಿಯಿದೇನೆಂಬಿರೇನು ?
 ಕೇಳಿ-ಕೇಳಿರಿ, ನಸುವೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಿವಿಗಳನು !

೬

“ ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ಬೇಕು ! ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ನನಗೆ !
 ಕುತ್ತಗಳ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಶೆಯಿಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ ?
 ನಿತ್ಯ ಪೂಜಿಸಲು ಬೇಸತ್ತರಾಗುವುದೇನು ?
 ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯು ಬೇಕು ; ನಿತ್ಯಪೂಜ್ಯಳು ನಾನು !
 ಕತ್ತಲೆಗೆ ಹೆದರದಿರಿ ಕಾಲಿಡಿ ಮುಂದೆ,
 ಒತ್ತರದಿ ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲರು ಇಲ್ಲಿಗಿಂದೆ !
 ಮರ-ಮರಳಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರಿ ವೀರಪೂಜೆಯನೆನಗೆ,
 ವರವಾವುದನು ಕೇಳಿ ಕೊಡುವೆ ನಾ ನಿಮಗೆ ! ”

ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು !
ಹೊಸೆಯುವೆನೆಂತಹ ಕವನಗಳನ್ನು !

೧

ಪ್ರತಿಭಾದೇವಿಯ ದಯೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ;
ಅವಳಿಗೆ ಮಣಿಯುವ ಕವಿ ನಾನಲ್ಲ !
ಎಡಗೈಯಲಿ ನಿಂತಿಹಳಾ ಹುಡುಗಿ,
ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಅವಳೆದೆ ನಡುಗಿ—
ಚಳಿಯುರಿಯಲಿ ಗದಗುಟ್ಟುವಳು ;
ಉಳಿದವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ವಳವಳು !

೨

ಮಳೆಗಾಲದ ಕಾಲುವೆನೀರಂತೆ
ಗಾಯಗೊಂಡ ಮೈನೆತ್ತರಿನಂತೆ
ಹಿಂಗದೆ ಹರಿವುದು ನನ್ನಯ ಭಾವ ;
ತಳಮಳಗೊಳಿವುದು ರಸಿಕರ ಜೀವ—
ಬತ್ತಲೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚೆಲುವಿನೋಲು,
ನನ್ನ ಬಿಚ್ಚುನುಡಿಗಳ ಹುರುಳು !

೩

ಕಾವ್ಯೋನ್ಮಾದವು ಮೆದುಳಲಿ ಸೇರಿ,
ಫೌಂಟನ್ ಪನ್ನಿನ ಕುದುರೆಯನೇರಿ,
ಸುತ್ತಿಬರುವೆ ನಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ತುಂಬಾ ;
ದಣಿದ ಕುದುರೆಯಾ ಬಾಯ್ ನೋರೆಯೆಂಬಾ
ಪೆನ್ನಿನ ಮಸಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸುರಿದು,
ವಿಶ್ವವನೇ ಮಾಡಿತು ಕರಿದು.

೪

ನನ್ನ ಕವನಗಳ ತೆಗಳುವರಲ್ಲವೆ ?
 ನನ್ನ ಕವನಗಳ ಹೊಗಳುವರಲ್ಲವೆ ?
 ತೆಗಳ್ಳವರಿಗೆ ಕಾಲಾಜಿಪ್ಪಲಿಯೇಟು !
 ಹೊಗಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿನ್ನಯ ಹ್ಯಾಟು !
 ಬನ್ನಿರಿಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ ಮುಂದೆ ;
 ತೆಗಳುವ ಗಂಡೆದೆಯಾರಿಗಿದೆ ?

*

*

*

ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು !
 ಹೊಸದೊಗೆವೆನು ನೂರ್ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು !

★ ★ ★

(ಕಾಳನ ಕೋರಿಕೆ)

ಕಾಳನು ಏಳೆಂಟು ವರುಷದ ಹುಡುಗ,

ಕಾಳಿಯ ಗುಡಿಗೊಂದು ದಿವಸ ಹೋದಾಗ—

ತೋಳೆತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತು

ಕಾಳೀದೇವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಇಂತು :

೧

ಅಮ್ಮಮ್ಮಾ ನನ್ನೂರು ಬಲು ದೊಡ್ಡದಮ್ಮಾ !

ನನ್ನೂರಲಿಹ ಜನ ಕಮ್ಮಿ ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ !

ಎರಡು ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಸಾವಿರ

ಇರುವರು—ಎಂದು ನಾನರಿತಿಹೆನಮ್ಮಾ !

೨

ದಿನ ದಿನ ಬೆಳಗು-ಸಂಜೆಯೊಳು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ

ಕುಡಿಯಲು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಕಾಫೀ ಬೇಕಮ್ಮಾ !

ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿಯುವ ಕಾಫಿಯ ಲೆಕ್ಕವ

ಎವರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ, ಕೇಳು ನಮ್ಮಮ್ಮಾ !

೩

ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ತೀರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರೂ

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಲೋಟಾ ಎರಡು ಬೇಡೇನೆ ?

ನಾಲ್ಕು ಲೋಟಕೆ ಕಿಟ್ಟಲಿ ತುಂಬುವುದು ಹದಿ-

ನಾಲ್ಕು ಕಿಟ್ಟಲಿಗೊಂದು ಕೊಡ ತುಂಬದೇನೆ ?

೪

ನೂರುಮಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೊಡವಾಗುವುದು ; ಹತ್ತು-

ನೂರುಮಂದಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಆಗುವುದು ;

ಲಕ್ಷ ಮಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕೊಡ ಕಾಫೀ

ಲೆಕ್ಕವಾಯಿತೆ — ನಮಗೆಷ್ಟು ಬೇಕೆಂದು ?

೫

ನಮ್ಮೂರ ಜನಕೆಂಟು ಸಾವಿರಕೂ ಹೆಚ್ಚು
 ಕಮ್ಮನೆಯಾ ಕಾಫೀ ಕೊಡಗಳು ಬೇಕಮ್ಮಾ !
 ಒಂದೊಂದೇ ದಿನಕೆಷ್ಟು ಕೊಡಗಳು ಬೇಕಿರೆ,
 ಒಂದು ವರುಷಕೆಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಮ್ಮಾ ! ೬

ಇಂದು ಈ ಲೆಕ್ಕವ ನಾ ಮಾಡಲರಿಯೆನೆ,
 ಮುಂದಿನ ವರುಷಕೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವೆನು !
 ಇಂತಹ ಲೆಕ್ಕವ ಮಾಸ್ತರು ನಮಗಿನ್ನೂ
 ಕಲಿಸಿಯೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಾ ಮಾಡಲೇನು ? ೭

ಆದರು ನಾ ಸುಮಾರಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು —
 ನಮ್ಮೂರ ವರುಷದ ಕಾಫೀ ಲೆಕ್ಕವನು ;
 ವರುಷದ ಕಾಫಿಯು ಸೇರಿ ಕೆಂಪಾಂಬುಧಿ-
 ಕೆರೆಯಂಥಾ ಕೆರೆ ತುಂಬುವುದು ತಿಳಿ ನೀನು ! ೮

ಕೆರೆತುಂಬಾ ಕಾಫಿಯ ಕಾಸಬೇಕಾದರೆ,
 ವರುಷವೆಲ್ಲವು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ನಮಗಮ್ಮಾ !
 ಇರುವೆ ನೀ ಸುಮ್ಮನೆ, ಕರುಣೆಯು ಬರದೇನೆ ?
 ಹರಿಸು ನಮ್ಮಗಳ ಈ ಕೊರತೆಯನಮ್ಮಾ ! ೯

ಇನ್ನೇನ ಬೇಡೆನು, ನಿನ್ನನು ಕಾಡೆನು,
 ನನ್ನದೊಂದೇ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೇಳಮ್ಮಾ !
 ಆಸತ್ತು ಬರದಂತೆ ನಮ್ಮೂರ ಜನಕೆಲ್ಲಾ
 ಕಾಫೀಯ ಕೆರೆಯೊಂದ ಕೊಡು ನೀ ಕಾಳಮ್ಮಾ ! ೧೦

ದೋಸೆಯ ಬೆಟ್ಟವೊಂದಿದ್ದರೂ ಬೇಕು,
 ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಫೀ ಕೆರೆಯೊಂದೇ ಸಾಕು !

ಕುಣಿ ಕುಣಿ ಹಣವೇ ಝಣಾಝಣಾ !
 ಮಾಡುವೆ ಹಬ್ಬಾ ದಿನಾದಿನಾ !
 ಫಿಲ್ ಫಿಲ್ ಥಕ್ ಥಕ್ ಥೈ !....
 ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರೇ ಪೈ !
 ರಾಣಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಪಿಲ್ಲಿ....
 ಆಣಿಗೆ ನಾಲುಕು ಬಿಲ್ಲಿ !
 ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತವು ಕಾಣೇ....
 ಚವಲಿಗೆ ಎರಡೇ ಆಣೆ !
 ಭಾವ ಬಂದರೆ ಗವಲಿ....
 ಪಾವಲಿಗೆರಡು ಚವಲಿ |
 ಕುಂಟಿನ ಕಿವಿಗೆ ಬಾವ್ಲಿ....
 ಎಂಟಾಣೆಗೆರಡು ಪಾವ್ಲಿ !
 ಸಿಪಾಯಿ ಕತ್ತಿಗೆ ಸಾಣೆ....
 ರುಪಾಯಿಗೆರಡೆಂಟಾಣೆ !
 ರುಪಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ....
 ರುಪಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ಬಟ್ಟೆ !
 ರುಪಾಯಿಯಿಂದಲೆ ಆಟ....
 ರುಪಾಯಿಯಿಂದಲೆ ನೋಟ !
 ಕುಣಿದರೆ ಹಣವು ಝಣಾಝಣಾ !
 ಮನೆಯಲಿ ಹೆಬ್ಬವು ದಿನಾದಿನಾ !

★ ★ ★

೧

ಸೆಟ್ಟಿಯ ಮನೆ ಸುಲಿಗೆಯಾಯ್ತು,
 ಮನೆಯಲಿದ್ದು ದೆಲ್ಲ ಹೊಯ್ತು,
 ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿ
 ಬಾಯ್ಕಿ ಡೊಳ್ಳಿಗೆ;
 ನಡೆದನಂದೆ ನಗರ ಬಿಟ್ಟು
 ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ.

೨

'ಬಸ್ಸು'ಗಳಲಿ ಅಂದು ಜಿದ್ದು;
 ಸೆಟ್ಟಿ ಬರಲು ತಟ್ಟನೆದ್ದು
 ಓಡಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನೊಬ್ಬ
 ಬಸ್ಸೆ ಜಂಟನು—
 ಕಾಡಿ ಕಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಸೆಳೆದ
 ಕೈಯ ಗಂಟನು.

೩

ಏದಾಣೆಯ ದರವು ಗೊತ್ತು!
 ಸೆಟ್ಟಿಯಂದು ಅರ್ಧ ತೆತ್ತು,
 ಹತ್ತು ಬಿಲ್ಲಿ ಉಳಿದುವೆಂದು
 ಹಿಗ್ಗ ತಳೆದನು;
 ಕಳೆದ ಹಣದ ವ್ಯಥೆಯ ಗಳಿಗೆ
 ಮರೆತೆ ಕುಳಿತನು.

* * *

೧

ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳೆಗಳ ತಿಂದು ಪೊಳ್ಳು-ಜೊಳ್ಳಾಗಿಸುತ್ತ
 ಬರಗಾಲ ತರುವುದಾ ಜಿಟ್ಟಿಯ ಹುಳ!
 ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಂತಸವ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿಹುದು,
 ಕರಿಗಾಲಗುಣದ ಬಿಳಿಬಟ್ಟಿಯ ಹುಳ!

೨

ಇರುವನಿತೆ ಕಿರುಬೆಳಕ ಮೆರೆಯಿಸುತ್ತ ಮಿರುಗಿಸುತ್ತ
 ಹಾರುವುದು ಮುಗಿಲೊಳಗೆ ಹೊನ್ನೆಯ ಹುಳ!
 ಗರುವ-ಹೆಮ್ಮೆಗಳಿಂದ ಕೊರಲೊತ್ತಿ ಬಡವರನು
 ತೂರುವುದು ಹುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೊನ್ನಿನ ಹುಳ!

೩

ನೀರ-ಹರಿಯೊಳಗಿದ್ದು ಊರೊಳಗೆ ಚಳಿಯುರಿಯ
 ಬೀರುವುದು ಹಾರಿ ಗುಂಗಾಡಿಯ ಹುಳ!
 ಊರಿ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಯ, ಊರಿಗೂರನೆ ಸುಟ್ಟು
 ಜಾರುವುದು ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಚಾಡಿಯ ಹುಳ!

೪

ಹಸಿದು ಉಣ್ಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಿಸಿಯನ್ನದಲಿ ಕಂಡು
 ಕಸಿವಿಸಿಯ ಪಡಿಸುವುದು ಬಾಲದ ಹುಳ!
 ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬದುಕಿನೊಸಗೆಯನೆ ಹಗಲಿರುಳು
 ಬಸಿರೊಳಗೆ ಕಚ್ಚುತ್ತಿಹ ಸಾಲದ ಹುಳ!

೫

ಉರಿವ ದೀಪನ ಬಡಿದು ಹರಡುವುದು ಕತ್ತಲೆಯ
 ಪರಪೀಡಕವು ಪೂರ್ಣ ಪಕ್ಕದ ಹುಳ!
 ಅರುಹಿನೊಳು ಬೆಳಕನ್ನು ಮರವೆಯಲಿ ಹೂಳುವುದು
 ಕುರುಡುಧರ್ಮಾಚಾರ ಕೊಕ್ಕೆಯ ಹುಳ!

೬

ಮುದ್ದು-ಮುದ್ದೊಡವೆಗಳ ಮೆದ್ದು ಮಣ್ಣುಮಾಡುವುವು
 ಗುದ್ದಿನೊಳಗಡಗಿರುವ ಗೆದ್ದಲು ಹುಳ!
 ಇದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯ ನಾರಿ ಮೊದ್ದು ತನ ಕೊಳ್ಳುವುವು
 ಕೋಣೆಯೊಳೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆಹುಳ!

★ ★ ★

ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಬಂತು ಬಂತು, ಸಕಲಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ !
ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೇ ಇಲ್ಲಗೊತ್ತು : ' ಯಾರದು ಈ ರಾಜ್ಯ ! '

೧

ಆಯ್ಕೆಯ ದಿನ ಬಂದಾಕ್ಷಣ ಸವಿಯ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯ
ಪ್ರಜರ ಬಾಯ್ಗೆ ಬೀಳ್ವುದು ನಿಜ, ಅದಕೆ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ !
ಆಯ್ಕೆ ಮುಗಿದ ಮರುದಿನವೇ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ !
ಪ್ರಜರ ಬಾಳೆ ಆಳುವವರ ತೆರೆದ ಬಾಯ್ಗೆ ಭಾಜ್ಯ !

೨

ಲಂಚಮುಕ್ತವವರ ಉಕ್ತ, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯವೆ ?
ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯವರ ಬೇಟೆ, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯವೆ ?
ಮಾತೆ ಮಾತು, ಕೃತಿಗೆ ತೂತು ! ಸುಖವು ಸಾಧ್ಯವೆ ?
ಆದರು ಇದು ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ! ಅಹಹ, ಜೋವ್ಯವೆ !

೩

ತನ್ನ ನಂಟೆ ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯವೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯ !
ಇನ್ನೆಲ್ಲರು ಬಿಡಲು ಬೇಕು ನ್ಯಾಯಕಾಗಿ ಬಾಯ !
ಆಡಳಿತದ ಆಸನಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಕೈಯ —
ಹೆಚ್ಚದೆಯೇ ದುಡಿಯಬೇಕು, ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯಧೀಯ !

೪

ಭರತ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಬಾಯಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ !
ಕೊರೆಯುತಿಹವು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರ ನಿಂದೆ !
ಜಾತಿಜಾತಿ, ನುಡಿ-ಗಡಿಗಳ ಜಗಳಗಳೇ ಮುಂದೆ,
ಜಗದೀಶಾ ನೀನೆ ಕಾಯೊ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ತಂದೆ !

★ ★ ★

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ,
ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೇನಿದೆ, ಬರಿ ಕಂಬನಿಗಳ ಕಣ್ಣಿವೆ !

೧

ಈ ಹಬ್ಬದ ಬಯಕೆಯಿಂದ ನಾವು ದುಡಿದುದೆಷ್ಟು !
'ಹಬ್ಬ ಬಹುದು, ಬಹುದು !' ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ, ಮಿಡಿದುದೆಷ್ಟು !
ಆದರೇನು ? ಇಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸುಖವು ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು—

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೨

ಗೆಳೆಯರೆಂದು ನಂಬಿದವರೆ ತಿಂಬ ಹುಲಿಗಳಾದರು ;
ಹುಲಿಗಳೆಂದು ಗುಡುಗಿದವರೆ ಬಿಲದ ಇಲಿಗಳಾದರು ;
ಬಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದರು ಬರಿದೆ ಗಳಹುತಿರುವರು—

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೩

ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಕ್ಕೆಯ ಹೊರುವುದೆಮ್ಮ, ಪಾಲು !
ಕೇಳುವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ, ನೊಂದರೆಮ್ಮ, ಕಾಲು !
ನಮಗೆ ಕರುಳ ಕುದಿತ, ಕುಡಿವುದಿನ್ನಾರೋ ಹಾಲು !

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

೪

ಗುಡುಗು ಕೇಳಿ ಮಳೆಯಾಗಲೆ ಜಡಿವುದೆಂದೆವು ;
ನಮ್ಮ ಹೊಲವ ನಾವೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆವೆಂದೆವು ;
ಬಂಡೆಗುಡುಗು, ಮಳೆಗೆ ಪಿಡುಗು, ಬರವೇ ಬರವು !

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಯ ಹುಣ್ಣಿವೆ—
ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಮುಳ್ಳು-ಕಲ್ಲು-ಮಣ್ಣಿವೆ.

(ಒಂದು ಅಣಕ)

೧

ಬಾ, ಬಾರ ಸಾಂತಿ, ಈ ಊರ ಸಂತಿ ಯಾ-
 ವಾರವೇನೊ...ಆಂತಿ!
 ಯಾ ವಾರವೇನು? ಋಷ್ಯಾಗ ಜೇನು ತಲಿ.
 ಯಾಗ ಹೇನು ಚಿಂತಿ!
 ಬಡಿದೀತು ಭ್ರಾಂತಿ, ತಡಿದೀತು ತಂತಿ ಈ
 ಪೊಡವಿ ಗುಂತಗುಂತಿ!
 ಆಡುವದು ಸಾಕ, ಹಾಡೊಂದ ಬೇಕ, ಮಿಡಿ-
 ಮಿಡಿಯ ಕರಳ ತಂತಿ!

೨

ಹಾಸ್ಯವ ಕುಂಬಳದ ಬಳ್ಳಿ, ನಿಂದು ಬಲು ತಳ್ಳಿ
 ಹೆಚ್ಚಬ್ಯಾಡ ಕೊಳ್ಳಿ—
 ಕುಂಬಳದ ಕಾಯಿ ಹುಂಬರಿಗು ತಾಯಿ ಹಂ-
 ಬಲಿಸಬ್ಯಾಡ ಮಳ್ಳಿ!
 ನೀ ಮಳ್ಳಿ ತಿಂತಿದಿಯ ಹುಳ್ಳಿ ಹಸಿಯ ಈ-
 ರುಳ್ಳಿ ಊರು ಹಳೆಹಳ್ಳಿ—
 ನಿನ ಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತು ಬರಿ ಎಮ್ಮಿ-ಎತ್ತು, ಬೆಳ-
 ದಸದ ಸಾಲುಗಳ್ಳಿ!

೩

ಸಂದಿ ಸಂದಿ ತಿರಗತಾನ ಹಂದಿ, ಎಲ್ಲ ತುರ-
 ಮಂದಿ ನಾಡಿನ್ಯಾಗ—
 ತುರಮಂದಿಯೊಳಗ ತಾಯ್-ತಂದಿ ಹುಡುಕಿದರ
 ಸಿಗುವ ಬಗೀ ಹ್ಯಾಂಗ?

ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದ ಗೊಂಗಡಿಯನೊಂದ ಜಂ-

ಗಮಗ ನೀಡಿ ನಿಲ್ಲ—

ಎಲ್ಲಾರ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿ ಕವಿಗೆ ಆ-

ಗಸದ ರವಿಗೆ ನೊಲ್ಲ !

ಃ

ಬಿದ್ದದ್ದು ಬೀಳು ಎದ್ದದ್ದು ಏಳು, ಮಿ-

ಕ್ಕಿದ್ದು ಬಾಳು ಕೇಳು !

ಬಾಳನ್ನ ಸೀಳು, ಗೋಳನ್ನ ತಾಳು; ಕಾ-

ಳನ್ನ ತೂರಲೇಳು !

ನಿನ್ನೊಡಲ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದಾತು ಕಡಲು ಕಡೆ-

ಯೆಲ್ಲಿ ಅದಕ ಹೇಳು !

ಕಡೆಯಿರದ ಕಡಲು ಸುಡಸುಡನೆ ಸುಡಲು ಮ್ಯಾಲಾ

ಮೂಡಿತೊಂದು ಚೀಳು !

ಃ

ಆಡಾಸಕ ನಿಂತಿ ನೀ ಪಗಡಿ ಎಲ್ಲ ತಾರಾ ತಿಗಡಿ

ಮೂಗ್ಗೆ ಬಂತು ನೆಗಡಿ—

ಮೊದಲನ ಇದ್ದೀದಿಯ ಸೊಗಡಿ, ಹೆಲ್ಲು ಬಿದ್ದ

ಬಗಡಿ ಹಾಂಗ ನಿನ್ನ ಬುಗಡಿ !

ಸವಿಯೆನಿಸಬೇಕು ಹ್ಯಾಂಗ ಕೂಳು, ತಿಂಬುದೆಲ್ಲ ಹಾಳು

ಇಲ್ಲದಕ ಸ್ವಾದಾ !

ಅಸ್ವಾದದೊಳಗ ಸುಸ್ವಾದ ಶಾಣಬೇಕಸ

ನಾದ ಕೇಳು ಸಡಿಸಾದಾ !

೬

ಹುಲಿ ಕರಡಿ ತುಂಬಿರುವ ಮರಡಿ ನೋಡ ನೀ
ಕುರಡಿ ಕಂಗಳಿದ್ದು —

ಮರಡ್ಯಾಗ ಸಂತಿ ಸೇರೇದ ಹಂತಿ, ತಿಂ-
ದೀಯ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದು !

ಗೋಕಾಂವಿ ಬೇಕೋ, ಬಾದಾಂವಿ ಬೇಕೋ, ಬೆಳ-
ಗಾಂವಿ ಸಂತಿ ಬೇಕೋ ?

ಗೋಕಾಂವಿ ಬೆಲ್ಲ, ಬಾದಾಂವಿ ಅಲ್ಲ, ಬೆಳ-
ಗಾಂವಿ ಬೆಳಕೆ ಬೆಳಕೋ !

★ ★ ★

೧

ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ಹುಯಿಲೆ ಹುಯಿಲು !
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೋ, ಬಯಲೆ ಬಯಲು !
 ಪ್ರಕೃತಿ ತನ್ನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ
 ಕೋಟಿಗಳನು ನಿರ್ಮಿಸಿಹಳು ;
 ಪ್ರತಿ ಜೀವವ ಪ್ರತಿ ಜಡವನು
 ಕಟ್ಟಳೆಯಲಿ ಬಂಧಿಸಿಹಳು
 ಬಂಧ ಹರಿವೆನೆಂದರೆ—
 ಲೋಕಕೆ ಅದೆ ತೊಂದರೆ !

೨

ಬಾಳಿದೊಂದು ಆಟವೆ ಸರಿ !
 ಆಟದಿಂದ ಸುಖವೋ ? ಸರಿ !
 ಸುಖ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಳೆ ? ನುರಿ !
 ಅಂತಿದ್ದರೆ, ಆಟದ ಪು
 ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಆಟ ಕೂಡ
 ತಂತ್ರಬದ್ಧವೆಂಬುದನರಿ !
 ತಂತ್ರವಿರದ ಬಾಳು—
 ಗೋಳು, ಹಾಳು, ಬೀಳು !

★ ★ ★

- ಸಲ್ಲವಿ -

ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ— ಜಯ
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲವಿಖ್ಯಾತೇ !
ಜಯ ಸತ್ಯಸಾರ ಸಂಭೂತೇ....
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ !

೧

ವರುಣದೇವ ವರವಾಗಿ ನೀಡಿರುವ
ಶರನಿಧಿಗಳು ಘೋರ್ಣಿಸುತ....
ನೊರೆಯುತಿಹವು ಹಗಲಿರುಳನು ಗಣಿಸದೆ
ನಿನ್ನ ಯಶದ ಸಂಗೀತ !
ಮೂಡಣ ಪಡುವಣ ತೆಂಕಣ ಗಡಿಯೊಳು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಜಲದೂತ—
ಹೊಡಿಯಿರುವ ಕಾಪಿನ ಕಡುಗೋಂಟಿಯ
ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಭೀತ !
ಹೆಣೆದಿವೆ ಅಲೆಗಳ ಮಾಲೆ....ರ-
ಕ್ಷಣೆಯನು ಪಡೆದಿವೆ ವೇಲೆ....ಓ
ಜನನಿ, ನಿನಗಿರದು ಸೋಲೇ !
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ— ಜಯ-
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲವಿಖ್ಯಾತೇ !

೨

ಗಿರಿಯ ರಾಜ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ನಿಂ-
ತಿರುವ ಬಡಗಲಲ್ಲಿ....
ಹೊರೆಯುತಿರುವ ದಿಗ್ಗನಾಗನಾಗಿ ನಿಡು-
ನೋಟಗಳನು ಚೆಲ್ಲಿ ;

ಹೆರಿಸುತಿಹೆನು ನಿರ್ಝರಿಣಿಗಳನು ನೂ-
 ರಾರು ರೂಪಗಳಲಿ....
 ಸಿರಿಯಿಂದಲಿ ನಿನ್ನರಘನೆ ತುಂಬುವ
 ಹೈದಯಾಕೂತಿಯಲಿ.
 ಸುರಗಂಗೆಯನಿಳುಹಿರುವ—ಸುಧೆ-
 ಯೊರತೆಯನ್ನು ಬಲಿದಿರುವ—ಬಲ-
 ದರಿಮೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿರುವ....
 ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
 ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

೩

ಮೊದಲು ನಿನ್ನಂಗಣದಲಿ ಹರಡಿದನು
 ರವಿಯು ಕಿರಣ ಜಾಲಾ....
 ಮೊದಲ ಬೆಳಕು ಕಂಡವಳು ನೀನೆ, ತೋ-
 ರಿದೆಯೆ ಲೋಕಕೆಲ್ಲಾ !
 ನಿನ್ನ ಸಂತಾನ ಮನು-ಮುನಿ ವಿತಾನ
 ಹಾಡಿ ಸಾಮಗಾನಾ....
 ಬನ್ನಗಳನು ನೀಗಿಸಿತು ಬಾಳಿನೊಳೆ
 ಮಾಡಿ ಅಪ್ಯುತಪಾನಾ !
 ಜಗವು ಜಡತೆಯಲ್ಲಿರಲು—ನಿನ-
 ಗೊಗೆಯಿತಂದೆ ಮುಂಬಗಲು—ಇದು
 ನಿನ್ನ ವುಣ್ಯದೊಂದರಳು....
 ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
 ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

೪

ಧರ್ಮದೈವತದ ಮರ್ಮವೆಂದು ಕೈ-
ಗೊಡುತ ಕರೆದು ತಂದೆ....
ಕರ್ಮದಾ ಹುರುಳ ಮೊಸೊದಲೆ ತಿಳಿದು
ದುರ್ಮತಿಯನೆಲ್ಲ ಕೊಂದೆ.
ನೂರು ನೂರು ತೆರೆಯೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರೆ-
ಗೊಂಡ ಸತ್ಯಮುಖವ....
ಎರಿ ಮೇಲೆ, ತೆರೆಹಾರಿಸುತ ಜಗಕೆ
ತೋರಿದೆ ನಿಜಸುಖವ.
ಕವಿರಾಜರ ನೀ ಕರೆದೆ—ನವ-
ನವ ಕಾಪ್ಯದ ಮಳೆಗರೆದೆ—ಭುವಿ-
ಗೆಲ್ಲ ಜೀವಕಳೆಯೆರೆದೆ....
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೇ—ಜಯ
ಜಯ ಮಹಿಮಾಕುಲ ವಿಖ್ಯಾತೇ !

★ ★ ★

ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ!
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯರವಿಯ ತೇಜ!

೧

ಮರವೆಯಿಂದ ಜನಸುನ ಜಾಗರಿಸಿ,
ಪರದಾಸ್ಯದ ಜಾಲದ ಭಯ ಹರಿಸಿ,
ಹುರುಳ ಹುರುಪನೀ ಬಾಳಲಿ ಬೆರಸಿ,
ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಶಕ್ತಿಯ ವೀರಭುಜ!

೨

‘ ಎಲ್ಲಿದೆ ಬಂಧನ ಬಲದಾಕ್ರಮಣ ?
ಎಲ್ಲಿದೆ ಶಾಸನರಾಹುಗ್ರಹಣ ?
ಎಲ್ಲವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುವೆನೀ ಕ್ಷಣ ! ’
ಸಾರುವುದೀತೆರ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಪೌರುಷ ಸುರಭೂಜ!

೩

ದೇಶ-ದೇಶಗಳ ಜನತೆಗೆ ಅನ್ನ,
ಪಾಶವ ಹಿಂಸೆಯ ತಡೆಯುವ ತ್ರಾಣ,
ತೋಷದಿ ಬಾಳುವ ಸಮತಿಯ ಜ್ಞಾನ
ಬೀರಲು ಏದೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೋದಯ ತೇಜ!

*

*

*

ಏರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ—
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯರವಿಯ ತೇಜ!

★ ★ ★

೧

ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ
 ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ—
 ಸಾಸಿರ ಚಿತ್ತದ ಸಾಸಿರ ಹೃದಯದ
 ಸಾಸಿರ ಬುದ್ಧಿಯ ಶಕ್ತಿ !

೨

ಈ ಶಕ್ತಿಯೆ ದಿಟವಿಂದಿನ ದೈವತ,
 ಪೂಜೆಯಿದಕೆ ಬೇಕು—
 ಪೂಜೆ ದೊರೆಯದಿರೆ ದೈವತವಲ್ಲಿದು,
 ದೆನ್ನವಯ್ಯೋ ! ಸಾಕು !!

೩

ಕಲ್ಲು-ಕಂಚು-ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳೆ
 ದೇವರೆಂಬಿರೇನು ?
 ಅಲ್ಲವಲ್ಲವನು ಬರಿಯ ಗೊಂಬೆಗಳೆ,
 ಮಾಡಬಲ್ಲವೇನು ?

೪

ಒಳಿತು-ಹದುಳಗಳ ಗೆಲವು-ಮೇಲುಗಳ
 ಸೆಳೆದು ತರುವುದೀ ಶಕ್ತಿ—
 ಮುಳಿದರೆ ಇದು ಮನುವಿನ ಕುನ್ನಿಗಳಿಗೆ
 ಇರುವುದೆಲ್ಲಿಯಾ ಮುಕ್ತಿ ?

೫

ಚೆಲುವು-ಚೆನ್ನಿನಲಿ ಇಳೆಯನು ತುಳುಕಿಸಿ
 ನಲಿಸಲು ಬಲ್ಲದಿದು ;
 ಪ್ರಳಯದ ಬಳಗವ ಕರೆದು ಲೋಕಗಳ-
 ನಳಿಸಲು ಬಲ್ಲದಿದು !

೬

ವಿಷಮತೆಯಿಂದಿನರ್ಚಿಸೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ
 ಮುಳಿದಿದ್ದಾಡುವುದು—
 ಸಮತೆಯ ಪೂಜೆಯ ಸಲಿಸಿದರಿದು ಸುಖ-
 ಶಾಂತಿಯ ನೀಡುವುದು.

೭

ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ
 ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ—
 ನಾಶವನುಯದ ಕಡಿ-ಮೊದಲಿಲ್ಲದ
 ಭೀಕರ ಶಂಕರ ಶಕ್ತಿ !

* * *

೧

ಜಯವು ಶಾಂತಿಯ ಶರಣ, ಭಾರತ-
ಪಾರತಂತ್ರ್ಯನಿವಾರಣಾ !
ಜಯ ಮಹಾತ್ಮಾ, ಜಯವು ಮೋಹನ,
ಪತಿತಜನ ಸಂಜೀವನಾ !

೨

ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿ ತು ಭರತಭುವಿಯಲಿ
ಜನ್ಮಿಸಲು ಗುರುಗಾಂಧಿಯು,
ಕಳಕಳನೆ ನಗೆಯೆದ್ದು ನಿಂತಿತು,
ಶಾಂತಿ-ಸೌಖ್ಯದ ನಾಂದಿಯು !

೩

ಭರತಸೂತೆಯ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯವೆ
ಪುರುಷರೂಪವ ತಳೆಯಿತೋ,
ಕರಮಚಂದರ ಮನೆಯೊಳಾಡುತ
ಅರಿವನುಣ್ಣು ತ ಬೆಳೆಯಿತೋ !

೪

ಪುಣ್ಯಪುರುಷನ ತೆರೆದ ಕಂಗಳು
ಕಂಡವೈ ಜನದವನತಿ ;
ತನ್ನ ತಾಯ್ನೆಲ ಅನ್ನಿಗರ ವಶ—
ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮರ ದುರ್ಗತಿ !

೫

ವೊಡವಿ ತಮ್ಮದು, ದುಡಿನೆ ತಮ್ಮದು,
 ಕಡೆಯಿರದ ಸಿರಿ ತಮ್ಮದು....
 ಒಡಲಿಗನ್ನವು ಉತಲು ವಸನವು
 ಇರದೆ ಜನ ಬಾಯ್ ಬಿಡುವುದು !

೬

ನೋಡಿವನು ಗುರುಗಾಂಧೀವನು—
 ನಾಡಿಗರ ಪರಿತಾಪನ ;
 ಓಡಿಸುವೆ ಪರದಾಸ್ಯಭೂತನ-
 ನೆಂದು ಹಿಡಿದನು ಚಾಪನ !

೭

ಕತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನೆತ್ತರಿಲ್ಲದ
 ಸತ್ಯಸಮರದ ನೀತಿಯ—
 ಒತ್ತಿಸಾರುತ ಕಿತ್ತಿಸಿದನಿವ
 ಹಗೆಯ ಹಿಂಸೆಯ ಭೀತಿಯ !

೮

ಭರತಧರಣಿಯೊಳ್ಳೆಲ್ಲ ತಿರುಗುತ
 ಮುರಲಿಯೂದಿದ ಮೋಹನ ;
 ಕುರಿಜನರು ನರಹರಿಗಳಾದರು,
 ಅರಿತರೋ ತಮ್ಮಾಳ ತನ !

೯

ಹಗೆಯು ಸೋತನು, ಶರಣುಬಂದನು,
ಜಗದ ಗುರು ನೀನೆಂದನು ;
ನಗುತ ಗಾಂಧಿಯು ಹಗೆಯನಪ್ಪುತ
ಗೆಳೆಯನಾಗಿಯೆ ನಿದನು.

೧೦

ಇಂದು ಗಾಂಧಿಯು ಗೆಯ್ಯೆಯಿಂದಲಿ
ಬಂಧನುಕ್ತಳು ಭಾರತಿ,
ಎಂದೆ ಕಂದರು ಸೇರಿ ಗಾಂಧಿಗೆ
ಬೆಳಗುವೆವು ನಾವಾರತಿ !

೧೧

ಜಯವು ಶಾಂತಿಯು ಶರಣ ಭಾರತ-
ವಾರತಂತ್ರನಿವಾರಣಾ !
ಜಯ ಮಹಾತ್ಮಾ ಜಯವು ಮೋಹನ
ಪತಿತಜನ ಸಂವಾಹನಾ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !
ಸಮತೆಗಾಗಿ ಬಾಳ್ವೆಯನೇ ಬೇಳ್ವ ನವವಿರಾಗಿ !

೧

ಕತ್ತಲಲಿಯು ಗುರಿಯ ದಾರಿ ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನದೋ,
ತತ್ತ್ವಮಾತೆಯಶ್ರುತ ರವ ಕೇಳ್ವ ಕಿವಿಯು ನಿನ್ನದೋ,
ವಿಗಡ ರಜದೊಳದ್ದು ಸೊವಡು ತಗಲದ ಮನ ನಿನ್ನದೋ,
ಜಗದ ಸೌಖ್ಯಕೆಂದೆ ಬೆರಳನೆಣೆಪ ಬುದ್ಧಿ ನಿನ್ನದೋ....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೨

ನಿನ್ನ ಉಸಿರದೊಂದೊಂದೂ ಜಡಕೆ ಜೀವವಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಧಮನಿಮಿಡಿತವಹಹೆ ಜೈತನ್ಯವ ಬಿತ್ತಿತೋ,
ನಿನ್ನ ವಾಣಿ ದಿಗ್ಗದೇಶಕೆ ನನ್ನಿಯ ನೆಲೆ ತಿಳುಹಿತೋ,
ನಿನ್ನ ಗೆಯ್ಯೆ ಸಾವ ಜೀವಜಂಗುಳಿಯನ್ನು ಕುಹಿತೋ....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೩

ಮೈತ್ರಿಯಿಂದೆ ಶತ್ರುಗಳನು ಸೋಲಿಸಿರುವ ವೀರ,
ಮೃತ್ಯುವನೂ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಧೀರ,
ನಿನ್ನ ನೌಕೆ ನಂಬಿದರನು ತಲ್ಪಿಸಿತ್ತೈತೀರ—
ನೀನು ನಡೆದ ದಾರಿಯದೇ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಸಾರ....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

೪

ಬಲುಮೆ-ನೋಸುಗಳನು ಹೆಣೆಯೆ ಕಲಹಗೈದೆ ರಾಜ !

ಕಲಿಸಿದೆ ಜೀವನವ ಚಿಲ್ವುಗೊಳಿಪ ಕಲೆಯನೋಜ !

ನಿಲಿಸಿದೆ ನಾಡಿಗರ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ದಿವ್ಯತೇಜ—

ಸಲಿವುದೆಂತು ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಾಜ !....

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ !

*

*

*

ನಮನವಿದೋ, ನಮನವಿದೋ, ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ,

ಸಮತೆಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವ ತೆತ್ತ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ....
ನೆರೆಯಿತು ರಾಗದಿ ಗಗನತಲ !

೧

ಇಳೆಯನು ಬಳಸಿದ ತಾಮಸ ಜಾಲ....
ಕಳೆಯಲು ಮೂಡಿತು ಕಾಂತಿಯ ಮೂಲ !
ಕಳಕಳ ನಗುತಿದೆ ಅರಳಿದ ಕಮಲ....
ಅಳಿವೃಂದವು ಗುಂಜಾರವಲೋಲ—
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

೨

ಮಿಸುನಿರಸದ ತೊರೆ ಮಾರಿತು ತೀರ,
ಬಾನಿಂದಿಳಿಯಿತು ಭುವನಕೆ ಪೂರ;
ಕಣ್ಣೆದೆ ಸೆಳೆವುದು ಶುಭಶೃಂಗಾರ
ಜೀವನ ಕಾವ್ಯದ ನವರಸಸಾರ....
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

೩

ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತೋ ನಿದ್ರೆಯ ಭೂತ !
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣ್ಬಳು ಪೃಥಿವಿ ಜಾಗೃತ—
ಉಲ್ಲಸ ಹರಡಿದೆ ಉದಯದ ಗೀತ -
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೊಗದೊರಿದ ದಿನನಾಥ !
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತ ವಿಹಗಕುಲ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,
ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ
ಬಲಿದ ನಿಶಾಭ್ರಾಂತಿಯ !

೧

ಓ !—ನೂಡಣದೀ ನಭದಿ ಹೊನ್ನ
ಯುಗದ ಮೊಳಕೆ ಮೂಡಿತೋ ?

ಆ—ಮೊಳಕೆಯದೇ ಬಳೆದು ನಿಶೆಯ
ಜತೆಗೆ ಕದನ ಹೂಡಿತೋ !

ಮಂಗಲಮಯಿ ಉಷಾಸರಸಿ
ಭೃಂಗಕುಲದ ಸೆರೆಯ ಹರಿಸಿ
ಸಂಗೀತದಿ ಸುಧೆಯ ಬೆರಸಿ
ಗಾಳಿಗಳಲಿ ತೇಲಿಸೆ—
ಮುಂಗಡೆ ಜನವೆದ್ದು ಬಂತು
ಗೀತದ ಶ್ರುತಿಯಾಲಿಸೆ.

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,
ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ
ಬಲಿದ ನಿಶಾಭ್ರಾಂತಿಯ !

೨

ಇಗೋ!—ಬೀತು ಹೋದ ತರುಮರವೂ
ಚಿಗುರಿ ತಳಿತು ನಿಂತಿವೆ,

ಅಗೋ!—ಸೋತು ಬಿಟ್ಟ ಲತೆಲತೆಯೂ
ನಗೆಯಲರನ್ನಾಂತಿವೆ

ಪ್ರಾಣವಾಯು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ.

ತ್ರಾಣಶರಧಿ ಸೂಸುತ್ತಿದೆ,

ಹಿಗ್ಗು ಹನೆಯೋಳಿಸುತ್ತಿದೆ—

ಎಂತಹದಿದು ಕ್ರಾಂತಿ !

ಜಾಗೃತ ಭಾರತದೊಳಿನ್ನು

ನೆಲೆಗೈವಳು ಶಾಂತಿ !

ಇದೋ ಬಂದ ಭಾನು ತಂದ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ,

ಅದೋ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ನೋಡಿ

ಬಲಿದ ನಿಶಾಭಾಂತಿಯ !

★ ★ ★

(ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿನದ ದಿನ ಉಲ್ಲಸಿತಭಾವನೆಯ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರಗಾಢ)

೧

ಇಂದಿನುದಯ ರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೈ, ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ,
ಇಂದಿನ ಮಧುರಸಮೀರ ಹರಡುತ್ತಿಹ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೊಗವ !

ಇಂದಿನ ಉಸಿರಾಟಕೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲವು
ಕಳಚಿ ಕೊರಳ ನೋಗವ—
ಹೊಂದಿಹವೈ ಮನ. ಮನವು ರೆಕ್ಕೆಗಳ,
ಮೀರಿಸಿಹವು ಖಗವ !

ಪ್ರಳಯದಿಳೆಯ ತಮ ಮರೆಯಾಯ್ತೋ—ಕಡ-
ಲೊಳಗಿನ ನೌಕೆಯು ಕರೆಗಾಯ್ತೋ—ಮನು-
ಕುಲದ ಬಾಳ ಗೋಳದು ಹೋಯ್ತೋ....!

ಉಳಿದಿವೆ ಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜಗಳೆಲ್ಲವು ;
ಕಂಡೆವು ನವಯುಗವ....
ಬೆಳೆಯ ಕೊಂಡು ನಾವಿನ್ನು ಬಲಿಯ ಬೇ-
ಕಾಗಿದೆ ಹೊಸಜಗವ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೈ, ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಮಂದಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಭಾರತಮಾತೆಯ
ಚಿಂದದ ನಗೆಮೊಗವ !

೨

ಇಂದು ಹುಟ್ಟಿದಣುಗನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೈ,
 ಪರದಾಸ್ಯದ ಹೊಲೆಯು !
 ಬೆಂದುಹೋಯ್ದು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಹಗೆಯು ಹೆಣೆದ ಬಲೆಯು !

ಹಿಂದೆ ತಿಂದ ಕೂಳೇನ ಕೊಟ್ಟಿತೋ—
 ಬರಿಯೆ ಹಂದೆತನವ ;
 ಇಂದು ಉಂಡ ಊಟವಿಡು ತುಂಬುತಿದೆ
 ಮನದಿ ಮನುಜಗುಣವ.

ತುಂಡುಗೊಂಡ ಎದೆ ಬೆಸೆದಿಹುವೋ—ಜನ-
 ಮಂಡಲದಸುಗಳ ಹೊಸೆದಿಹುವೋ—ರಣ-
 ಚಂಡಿಯ ಕಂಗಳ ಕೊಸೆದಿಹುವೋ....!

ಯಾವ ಭಾವ ಕಂಡಿರುವ ಕನಸು ಮೈ-
 ಗೊಳುತಲಿಂದು ಬಂತೋ....
 ಯಾವ ಯೋಗ ಸಾಧನವು ನಮಗೆ ಸಂ-
 ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತಂತೋ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೈ ತ-
 ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
 ಕುಂದದಿರುವ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುವನು
 ಭಾಗ್ಯೋದಯನಗವ.

೩

ದೇವನು ಮೀನಿನ ಮಾನಕಿಳಿದು ಆ
ಪ್ರಳಯ ಕಳೆದನಂದು ;
ಮಾನವ ದೇವನ ಸ್ಥಾನಕೇರಿ ಈ
ಪ್ರಳಯವಳಿದನಿಂದು !

ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ತಂದ ಯುಗಗಳವು
ವೈಷಮ್ಯದ ಒಡಲು,
ಮಾನವನೇ ಮೂಡಿಸಿದೀ ನವಯುಗ
ಸಮತೆಯ ಸವಿಗಡಲು !

ಭಾರತಶಕ್ತಿಯು ದುಡಿ-ದುಡಿದು,— ಕರೆ-
ತಂದಿದೆ ಕಾಲದ ಕೈ ಹಿಡಿದು—ಇದೆ
ಲೋಕದ ಕಂಗಳ ತೆರೆಸುವುದು....!

ದಾನವತೆಯ ಮೂಲವನೇ ಮುರಿಯುವೆ-
ನೆನ್ನುವುದೀಯುಗವು ;
ಮಾನವರೆದೆಯೊಳೆ ದೇವನಿರುವುದನು
ಕಾಂಬುದಿನ್ನು ಜಗವು !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನ್ನೈ ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಇಂದಿನ ಗಾಳಿಯು ಗೀತಿಸುತಿರುವುದು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೊಗವ !

೪

ತಾರಾಲೋಕದ ಮೇಗಣಿಂದ ಋಷಿ-
ವೃಂದವು ಹರಸುತಿದೆ ;
ಭಾರತಕುಲಪಿತೃಗಣವು ಸ್ವರ್ಗದಿಂ
ಹೂಮಳೆಯೆರಚುತಿದೆ.

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಶೂಲಿಯು
ತಾಂಡವ ತೊಡಗಿರುವ—
ಯಕ್ಷ-ರಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರರ
ಮೇಳ ಕೂಡಿಸಿರುವ.

ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡಲುಗಳು—ಉ-
ಬ್ಬೇರಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ ಲಹರಿಗಳು—ದನಿ
ಬೀರುತಿಹವು ದಿಗ್ಭೇರಿಗಳು....!

ಕೃತ-ತ್ರೇತಾ-ದ್ವಾಪರದ ಯುಗಗಳು
ಕಾಣಿಕೆ ತಂದಿಹವೋ !
ನವಯುಗವು ಪುನಃ ಭವ್ಯಭವಿಷ್ಯವ-
ನುದ್ಧೋಷಿಸುತಿಹವೋ !

ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನೈ ತ-
ನ್ನೊಂದಿಗೆ ನವಯುಗವ—
ಇಂದಿನ ಪಾವನ ಪವನ ಹರಡುತಿಹ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೋಗವ !

★ ★ ★

ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !
ಜೀವನಕೌಮುದಿ ಪೂರ್ಣಕಲೇ !

೧

ಸುರಸೌಂದರ್ಯದ ಮನದೊಳು ನೊಳಿದೆ,
ಪರಮತಪೋರಾಶಿಯ ಫಲ ತಳಿದೆ ;
ಧರಣಿಯ ಚಿಲುವಿನ ಕೆಳೆಯಲಿ ಬೆಳಿದೆ—
ಗುಣಕಾಶ್ಯಪಲಾಲಿತ ಬಾಲೇ,
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !

೨

ನಿನ್ನ ಒಲವಿನೆದೆ ಅರಳಿದ ಹೂವೆ,
ನಿನ್ನ ಮುಳಿಸು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿದ ಹಾವೆ,
ನಿನ್ನ ನೀತಿಯೇ ನಾರಿಯರೋವೆ—
ಪಾವನತಾಮಣಿಗಣಮಾಲೆ,
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೇ !

೩

ರಾಯ ಭರತನನು ಬಸಿರಲಿ ಧರಿಸಿ,
ತಾಯಾ ನೆಲಕಾತನ ಹೆಸರನು ಬರಿಸಿ,
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಘನತೆಯ ಮಹಿಯಲಿ ಮೆರಸಿ—
ಅಮರಳಾಗಿ ನೀ ನಿಂದೆಯಲೆ
ಕವಿಕುಲಗುರುವಿನ ಲಲಿತಕಲೆ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ—ಶ್ರೀ
ಯಾದವೇಂದ್ರನಿಂದು !
ಕುಂಜವನದಿ ಬಂದು ನಿಂದು,
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಹಿಮಕಿರಣ ನಭದಿ ಹೊಳೆಯೆ,
ಮಧುಪವನ ವನದಿ ಸುಳಿಯೆ,
ಸುಮಂಜಾತ ಸುರಭಿ ಸುರಿಯೆ -
ರಮಣೀಯ ಭಾವ ಹರಿಯೆ —
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಬೆಳುದಿಂಗಳಂದವೇನು !—
ಎಳನಗೆಯ ಸವಿಯಜೇನು !
ಕೊಳಗಳಲಿ ಕುಮುದ ಕುಲವು
ಅರಳಿ ಬಾಯ್‌ದೆರೆಯುತಿಹವು—
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಮಾಧವನ ಮುರಲಿನಾದಾ
ಅಲಿಸುತ ನಲಿದು ರಾಧಾ,
ಮನ ನೀಡಿ ನಿಲಲು ಬೇಗ
ಕೇಳಿಸಿತು ಪ್ರಣಯರಾಗ—
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ಬಾ ರಾಧೆ, ರಾಧೆ—ಎಂದು
ಆ ರವವು ಕರೆಯುತಿಹುದು :
ಮನೆ-ಮಾರುಗಳನೆ ತೊರೆದು
ನಡೆದಳು ಕೊಳಲುಲಿಯು ಹಿಡಿದು
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

ನೋಡಿದಳು ರಾಧೆ ಬನವ,
ಕೂಡಿರುವ ಚಿಲುವುಧನವ ;
ಬನದ ತರು-ಲತೆಗಳೆಲ್ಲಾ
ಬಿನದದಲಿವೆ ಕೇಳ ಕೊಳಲ !

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ ! ೫

ಕೇಳುತ್ತದೆ ಮುರಲಿಯುಲಿಯು
ಕಾಣದಿದೆ ಪ್ರಿಯನ ನೆಲೆಯು ;
ಕಳವಳದಿ ಹುಡುಕುತಿಹಳು
ಒಳಗೆ ಬಲು ಮಿಡುಕುತಿಹಳು— ೬

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ !

‘ ಎಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಶ್ಯಾಮ ?
ಎಲ್ಲಿಹನೊ ಪ್ರೇಮಧಾಮ ? ’
ಬಾಯ್ಬಿಡುತಲಿಂತು ಮರುಗಿ
ಸುಯ್ದು ಕುಳಿತಿರಲು ಸೊರಗಿ—

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ ! ೭

ಶ್ಯಾಮನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ? —ಓ
ರಾಮೆಯೆದುರಿನಲಿ ನಿಂದ !
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಮರೆತು,
ಒಂದಾದಳು ಪ್ರಿಯನ ಬೆರೆತು—

ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ ! ೮

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ !

ಬಾರೈ ಶ್ರಾವಣ ಸಮಾರ,
ಕಾಲನೊಲುಮೆಯೋಲೆಕಾರ,
ಸುಖನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರ,
ಬುವಿಯ ಬೇಟೆಗಾಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೧

ಪಡುಗಡಲಿಗೆ ತೆರೆಯ ಹೇರಿ,
ಜಡಿಯ ಮುಗಿಲ ಕೆಳೆಯ ಸೇರಿ,
ನಿಡುಮಲೆಗಳ ತಲೆಯನೇರಿ,
ಕಣಿವೆಯಿಳಿದು ಬಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೨

ತೆಂಗು-ಕಂಗು ಬಾಳೆ-ಹಲಸು,
ಹೊಂಗೆದಗೆ ಬನದ ಬೆಳಸು,
ನಿನ್ನಿಂದಲೆ ಎಲ್ಲ ಹುಲುಸು !
ಸಿದಿಯ ಸಂಚುಗಾರಾ !

ಬಾ ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೩

ಬನದ ತರುವನೊಲೆದಾಡಿಸಿ,
ತೊನೆವಲತೆಯ ನಲಿದಾಡಿಸಿ,
ಬೆಳಕೆಗು ಹಸಿರನು ಕೂಡಿಸಿ,
ಚತುರ ಶಿಲ್ಪಧೀರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮಾರ ಬಾರಾ ! ೪

ಬಾಯ್ವೆ ರೆದಿದೆ ಬಯಲುನೆಲ,
ಕಾಯ್ವೆ ದೆ ಇದೊ ಬೀಜಕುಲ,
ಬಂದು ಸುರಿಸು ಚೈತ್ಯಜಲ
ಮಳೆಯ ಮೋಡಿಕಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮೀರ ಬಾರಾ ! ೫

ಬೆಳುವಲಿಗರ ಬರಿಯ ಮನೆ—
ನೀನೊಲಿದರೆ ಸಿರಿಯ ತೆನೆ !
ಉಲಿದು ನಲಿದು ರುಮುರುಮು ಎನೆ
ಸುಳಿ ಸುಳಿ ಸುಖಸಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮೀರ ಬಾರಾ ! ೬

ನಿನ್ನ ಗತಿಯ ಗಿಜ್ಜೆನಾದ
ನಲ್ಲ-ನಲ್ಲರೆದೆಗೆ ಮೋದ
ಶೃಂಗಾರದ ಸುಖೋನ್ಮಾದ-
ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಹಕಾರಾ !

ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮೀರ ಬಾರಾ ! ೭

ಲಲ್ಲ * * * ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ !

(ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯದ ರೂಪಕ)

ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ,
ಜನಜೀವನ ಪಾವನ ಗೈಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭಾರತಕೆ !

೧

ತೆರಳಿತು ವೈಶಾಖದ ಬಿರುಬಿಸಿಲು,
ಸರಿಯಿತು ಮೃಗಜಲದಾ ಹುಸಿಹೊನಲು ;
ಮರೆಯಾಯಿತು ಸುಟ್ಟುರೆಗಳ ಹೊಯಿಲು,
ಬರಿ ಬಾನೊಳು ತುಂಬಿದೆ ನೀಲಮುಗಿಲು !
ಬರಗಾಲದ ಬಾಧೆಯ ಹಣಿಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕೆ !

೨

ಮುಂಗಾಂನ ಕಾರ್ಮೋಡದ ಕೂಟ....
ಮುನ್ನೀರಲೆಗಳ ತಾಂಡವದಾಟ....
ಕಂಗಡಿಸುವ ಕೋಲ್‌ಮಿಂಚಿನ ಕಾಟ....
ಹಿಂಗಿದುವೋ ಸಿಡಿಲಿನ ಗುಡುಗಾಟ—
ಸನುಯೋಗದ ಸರಿಯನು ಸುರಿಸಲಿಕೆ
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕೆ !

೩

ಕಾಡುವ ತಗರಿನ ಕೊಂಬನು ಕಳೆದು....
ಹೋರುವ ಹೋಯ ಹಮ್ಮನು ಹಿಳಿದು....
ಹೆಣ್-ಗಂಡನು ಹುರುಪಿಸಿ ಮನಸೆಳೆದು....
ರಣಹೇಡಿ ಏಡಿಯಾ ತಲೆ ತುಳಿದು....

ತೊಂಬತ್ತೈದು

ವ್ಯಗರಾಜನ ಮೈಗುಣ ಮೆರೆಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕೆ!

೪

ಬಾನೊಳು ತುಂಬಿದೆ ಜೀವನ ಜಲವು....
ಬುವಿಯೊಳು ತಂಗಿದೆ ಬೆಳಸಿನ ಬಲವು....
'ಎಳಲಿ, ಎಳಲಿ, ಕೃಷಿಕರ ಕುಲವು'....
ಗಾಳಿ ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ಕೇಳದೆ ಉಲಿವು ?
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಸಿವನು ತಣಿಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ !

೫

ಬರತ ತೊರೆಗಳದೋ, ಸೂಸಿ ಹರಿದಿವೆ....
ಅರತ ಕೆರೆಗಳಗೋ, ತುಂಬಿ ಮೆರೆದಿವೆ....
ಬರಡು ಬಳ್ಳಿ-ಗಿಡ ಚಿಗಿತ್ತು ಫಗುತಿವೆ....
ಬರಿಹೊಲ-ನೆಲ ಸಸಿ-ಹಸಿರನುಗುತಿವೆ....
ಚೆಲುವಿಗೆ ಗೆಲವ ತಾನೀಯಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕೆ!

೬

'ಬಂದಿದೆ ಗೆಳೆಯರೆ ನಲ್ಮಕೆಗಾಲ....
'ತಂದಿದೆ ಬಲ್ಬೆಳಸಿಗೆ ಹದಗಾಲ....
'ಉಳುಮೆ-ಬಿತ್ತಿಗೆಗೆ ಇದುವೆ ಸಕಾಲ....
'ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಿರಿ, ನಿಮ್ಮಯ ಪಾಲ'—
ಇಂತೊರೆದು ಜಗವ ಜಾಗರಿಸಲಿಕೆ—
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಈ ನೆಲಕೆ!

೭

ಶ್ರಾವಣದೀ ಶುಭಯೋಗವೆಂಧದೋ
 ದೇವಭಾವ ತಲೆಯತ್ತಿ ನಿಂತುದೋ!
 ಹಾವು-ಹುಳುವನೂ ದೇವರು ಎನುವ ...
 ಭಾವನೆಯಲಿ ಜನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿಹುದೋ!
 ಆ ದೇವನ ಮಹಿಮೆಯ ಗಾಯನಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ!

೮

ಕನಸಿರದಾ ನಿದ್ರೆಯನೋಡಿಸುತ್ತ....
 ಮನದಾಶೆಗೆ ಕುಸುರನು ಮೂಡಿಸುತ್ತ....
 ಮನುಕುಲವನೆ ಉಯ್ಯಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತ ...
 ಕಣಸಿನ ಕತೆಗಳ ಕೊಂಡಾಡಿಸುತ್ತ—
 ಸವಿಯೊಲವನು ಹೆಚ್ಚುತ ಮನಮನಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ!

೯

ಬರಲಿದೆ ಮಾನವಮಿಯ ಬಲರಾಗ .
 ಕರೆದಿದೆ ಗೆಲವಿನ ದಸರೆಯ ಭೋಗ....
 ತರಲಿದೆ ಇದೆ ದೀವಳಿಗೆಯ ಯೋಗ....
 ಬೆಳಕಿನ ರಾಜ್ಯವೆ ಇಳೆಯೊಳಗಾಗ....
 ಆ ಬೆಳಕಿನ ದಾರಿಯ ತಿಳುಹಲಿಕೆ—
 ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂತಲಕೆ!

*

*

*

ಜನಜೀವನ ಪಾವನ ಗೈಯಲಿಕೆ
 ಇದೋ, ಬಂದಿದೆ ಶ್ರಾವಣ ಭಾರತಕೆ!

- ಸಲ್ಲವಿ -

ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ— ಝಣ-
ಝಣರೆನೆ ನೂವುರ ಅಡಿಗಡಿಗೆ !
ತಣವನು ಹಂಚಲು ಎಡೆಯಿಡೆಗೆ— ಕುಣಿ-
ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ !

೧

ಮುಸುಕಿದ ಮೋಡವು ಮಸುಳಿತಿರ್ದೇನು ?
ಹಸನು ಹಸನು ಬೆಳ್ಳುಗಾಲದ ಬಾನು !
ನಸುನಗುತಿಹೆ ಬಿಸುಪಿಲ್ಲದ ಭಾನು,
ರಸಮಯವಾಗಿದೆ ಬದುಕಿನ ಜೇನು !

ತಂದಿದೆ ಜಿಲುವನು ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
ತಂದಿದೆ ಜಿಲುವನು ದೀವಳಿಗೆ !....
ಚಿಂದದ ಹಸುಗೆಯು ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೨

ತಿಳಿವಿನ ಬೀಜದ ಎಳಮೊಳಕೆಗಳೋ !
ಬೆಳಕಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ನವಕಳಕೆಗಳೋ !
ತೊಳಗುವುವಿವು ದೀವಿಗೆಗಳ ಸಾಲೋ !
ಅಳಗತ್ತಲೆಗಿರುಳಲ್ಲಿಯು ಸೋಲೋ !

ತಂದಿದೆ ಪ್ರಭೆಯನು ದೀವಳಿಗೆ—ಕರೆ-
ತಂದಿದೆ ಪ್ರಭೆಯನು ದೀವಳಿಗೆ....
ಚಿಂದದ ಹಂದರ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೩

ತಳೆದಿದೆ ಪರಿಸಂ ಪರಿಜವನೊಲವು !
 ಬೆಳಗಿ ಶುಭಾರತಿ, ಬೆಳಸಿದೆ ನಲಿವು !
 ಕಲಕಿದ ಎದೆ-ಮನಗಳ ಕಹಿನೋವು—
 ತೊಲಗಿ, ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ ಒಸಗೆಯ ಸೋವು !
 ತಂದಿದೆ ಒಲವನು ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
 ತಂದಿದೆ ಒಲವನು ದೀವಳಿಗೆ....
 ಕುಂದದ ಸಂತಸ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೪

ಶರದದ ಸಿದ್ಧೇವಿಯ ಹೊಸ ಮೇಳ
 ಸರಿಗಮದೊಂದಿಗೆ ಹಾಕುತ ತಾಳ,
 ಸ್ವರವೇರಿಸಿ ಮಂಗಲಗೀತಗಳ
 ಒರೆದು ಹುರುಳ ತುಂಬಿರುವುವು ಬಾಳ !
 ಬಂದಿದೆ ತಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ—ಇದೊ
 ಬಂದಿದೆ ತಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ....
 ನಂದದನಂದವ ಮನೆ-ಮನೆಗೆ !

೫

ವಧುಗಳು ಮರೆತರು ವಿರಹದ ಕಾಟ,
 ಹೈದ-ಹೈದಯದಿ ಪ್ರಣಯದ ಚೆಲ್ಲಾಟ !
 ಸದನ-ಸದನದಲಿ ಸವಿ-ಸುಖದೂಟ—
 ಇದುವೇ ದೀವಳಿಗೆಯ ಮರೆಮಾಟ !
 ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ,—ಕುಣಿ
 ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ
 ತಣವನು ಬೀರಿದೆ ಜನಗಳಿಗೆ !

೧

ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು,
ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವಾಗಿ ಇರುವರು ಕೆಲರು,
ಮೊದ್ಲು ತನದಲಿ ಸಾವಿಗಂಜಿ, ಬದುಕನೆ ಸಾವು-
ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಹಲರು !

ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಂತೆ ಇದ್ದವರು ಯಾರಿಹರು ?
ಬಿದ್ದವರ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನೂದಿ
ಸಿದ್ಧಿ ತುಂಬಿದರಾರು, ನಿನ್ನವೊಲು ಗಾಂಧೀಜಿ
ಸಾವಿರದ ಶೂರರಾರು ?

೨

ನೀನು ಮಾನವನೇನು ? ಮರುಳಿದು
ಮಾನವನು ನೀನೆಂಬುದು ;
ಮಾನವತೆಯಾದರ್ಶವೇ ಮೈ-
ಗೊಳುತ ಬಂದಿಲ್ಲಿದ್ದುದು
ಕುದಿವ ಮಾನವಲೋಕವನು ಕಂ-
ಡದನು ತಣಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯು,
ಹದದಿ ನಿನ್ನನು ರೂಪಿಸುತ ಕಳು-
ಹಿದುದು ನಮ್ಮಯ ಸುಕೃತಿಯು !
ಪಂಚಭೂತಶರೀರಿಯೇ ನೀ
ಪಂಚಭಾವಶರೀರ !
ಕರುಣೆ ಮೈತ್ರಿಯು ಹರುಷ ನಿರ್ಭಯ
ಶಾಂತಿಗಳ ಸಾಕಾರ !

೩

ಹೊವಿನರಳುವ ಗುಣವೆ ನಿನ್ನ ನಗೆಯಾಯ್ತೊ,
ಜೇನ ಸವಿ ನಿನಗೆ ಮೆಲುಮಾತನೊದವಿಸಿತೊ!
ಆಗಸದ ಕೇಂದ್ರವೇ ಎದೆಯು ನಿನಗಾಯ್ತೊ,
ಸಾಗರದ ಆಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹವಣಿಸಿತೊ!

೪

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ರವಿಯ ಪ್ರಭೆಯು
ಹಿಂಗದ ಬೆಳಕೂಡಿತೊ!
ನಿನ್ನ ಭಾವಗಳಲಿ ಅಮರ-
ಗಣವು ಅಮೃತ ನೀಡಿತೊ!
ನೀನು ನುಡಿದುದೆಲ್ಲ ಋಷಿಯ
ದಿವ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಯಿತೊ,
ನೀನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲ ಜನಕೆ
ಬಾಳ ತಿರುಳ ತಿಳುಹಿತೊ!

೫

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವಿ ಸಿಲುಕಿ-
ಭಾರತೀಯರು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ಪಾರುಗಾಣಿಸಲೆಂದು ಹೋರಾಡಿದರು ಹಲರು!
ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲಾರಿಗಾ ಕೀರ್ತಿ ;
ನಿಜವು ನೀ ನಿಜ ಣ್ಕುಶೋಮೂರ್ತಿ!
ದಾಯರಿತವ ನೀನು ತೋರಿ ಅವರಿಗೆ ಯುಕ್ತಿ
ಹೂಡಿದೆಯೊ ಗೆಲುವ ಶಕ್ತಿ....
ಮಾಡಿದೆಯೊ ಬಂಧನುಕ್ತಿ!

೬

ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತು ತುಂಬಿದೆ

ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ....

ನಿನ್ನ ರೂಪವೆ ನೆಲಸಿ ನಿಂತಿದೆ

ಜಗದ ಜನಮನದಲ್ಲಿ!

ನಿನ್ನ ಉನ್ನತ ಭಾವ ಹರಡಿದೆ

ಗಾಳಿಯಲೆಯಲೆಯಲ್ಲಿ....

ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಳಸ ಸಾರಿದೆ

ಬಾನತುತ್ತುದಿಯಲ್ಲಿ!

ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಗಾಂಧೀಜಿಯಾಗಿರೆ

ನಿನಗೆ ಕೊನೆಯಿನ್ನೆಲ್ಲಿ?

ನಿನ್ನ ನೊಯ್ಯುವ ಬಲವು ಎಲ್ಲಿದೆ

ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೈಯಲ್ಲಿ?

೭

ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮೃತ್ಯು ಯುಕ್ತಿಯೇನನೊ ಹೂಡಿ,

ತನ್ನ ಬಲೆಯೊಳು ಬಿಗಿದು ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಿಹೆನೆಂದು

ಹುಸಿಬಿಂಕದಲ್ಲಿಹುದು,

ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿಹುದು....

ಹುಸಿಬಿಂಕದಲ್ಲಿಹುದು, ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿಹುದು—

ವ್ಯಕ್ತಿಗಿರುವುದು ಸಾವು, ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಹುದು?

ಗಾಂಧೀಜಿಯನು ಕೊಂದೆನೆಂದು ಸಾರುವ ಸಾವು,

ಲೌಕಿಕರ ಹೃದಯದಲಿ ಕೆರಳಿಸಿದೆ ನೋವು!

೮

ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನೋ ಸಾಯಬಹುದು,
 ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಿ ಸಾವು ?
 ಗರುಡನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಮಾಡ-
 ಬಲ್ಲದೇನು ಹಾವು ?
 ಗಾಂಧಿಯವರ ಮರೆಮಾಡಿದ
 ಸಾವಲ್ಲದ ಸಾವು....
 ಮೃತ್ಯುವಿಗಿತ್ತಿಹುದು ಟೊಳ್ಳು,
 ಅಮರತ್ವದ ಠಾವು !

೯

ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು,
 ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವಾಗಿ ಇರುವರು ಕೆಲರು,
 ಮೊದ್ವತ್ತನದಲಿ ಸಾವಿಗಂಜಿ, ಬದುಕನೆ ಸಾವ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಹಲರು.
 ಇದ್ದಾಗ ನಿನ್ನಂತೆ ಇದ್ದವರು ಯಾರಿಹರು ?
 ಬಿದ್ದವರ ಬಾಕಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನೂದಿ
 ತಿದ್ದಿ ನಡೆಸಿವರಾರು ನಿನ್ನವೊಲು ಬಾಪೂಜಿ,
 ಸಾವಿರದ ಶೂರರಾರು ?

★ ★ ★

(ಶೋಕಗೀತ)

೧

ಶಕ್ತಿ ದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲವೇ,
ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಹಗೆಯ ಬಂಧಿಸುವಿದ್ರಜಾಲವೇ,
ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಿಸಿದೇಕ ದಿಗ್ಗಜವೆ,
ಭರತರಾಷ್ಟ್ರದ ಧೈರ್ಯವುರುಷ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವೆ!
ಭಾಯಿ, ಎಲ್ಲಭಭಾಯಿ, ಭಾರತಿಯ ಕಣ್ಣಣಿ—
ನಿನ್ನನೂ ಕಬಳಿಸಿದಳೇ ಮೃತ್ಯುರಾಣಿ ?

೨

ಓ, ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೆ ನಿರ್ದಯೇ, ನಿನ್ನನೂ
ದೇವಿಯರ ಶ್ರೇಣಿಯಲಿ ಸೇರಿಸಿದನಾವನು ?
ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣಿ ವೆಯೇನು ? ನಿನಗೆ ಕರುಳಿದೆಯೇನು ?
ಕನಸೊಳಾದರು ಲೋಕಹಿತನ ಬಗೆದಿದೆಯೇನು ?
ಲೋಕಹಿತಕರದವಳು ನೀನೆಂತು ದೇವತೆಯು ?
ಲಾಕಿಕರ ದುಃಖದಲಿ ನೂಕುವುದೆ ಸತ್ಕತಿಯು ?

೩

ಓ ! ಮೃತ್ಯುರಾಣೀಣಿ ! ಬಾ, ನೋಡು ಬಾರಿಲ್ಲಿ,
ನೀನಿಂದು ಗೆಯ್ದು ತಾಂಡವದ ಪರಿಣಾಮವನು !
ಎಂಥ ಜೀವದ ಹೂವ ತುಳಿ-ತುಳಿದು ಬಳಲಿಸಿದೆ ?
ಆ ಹೂವ ಬಯಸುವರ ಎದೆಯೆದೆಯನಳಲಿಸಿದೆ !
ನಾಡಿನಲಿ ಹರಿಯುತಿದೆ ಕಂಬನಿಯ ಹೊನಲು
ಚಳಿಗಾಳಿಯೂ ಚೆಲ್ಲುತಿದೆ ಬಿಸಿಯ ಸುಯಿಲು !

೪

ಉಕ್ಕಿನೆದೆಯವನೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಧೀರಾ !
 ಉಕ್ಕಿನೆದೆಯನ್ನು ಕಾಯಲಿಕೆಂದು ಮೈಯನೂ
 ಉಕ್ಕಿನದೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆಯೆಂದಿದ್ದೆವೈ !
 ನಿನ್ನ ಉಕ್ಕಿನ ಜೀವ ಭಾರತದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ
 ಬನ್ನವಿಲ್ಲದ ಕವಚವೆಂದು ಬಗದಿದ್ದೆವೈ !
 ಬಂಧು, ವಲ್ಲಭರಾಜ, ನಿನ್ನ ಮರಣವಿದು—
 ನಮ್ಮ ನಂಬುಗೆಗೆಂಥ ಹಾರೆಯಿಕ್ಕಿದುದು !

೫

ನಿರ್ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವವನೂದಿದವ ನೀನು,
 ಬೆಂಡುಗಳಲೂ ಬಲದ ಸಾರವೆರೆದವನು ;
 ಬಯಲಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯಮೇರುವ ಮೆರಸಿದವ ನೀನು
 ಭಯವನ್ನು ಶೌರ್ಯದಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದವನು !
 ಓ, ಅಣ್ಣ ವಲ್ಲಭಾ, ನೀನು ಸಾಹಸಮಲ್ಲ,
 ನಿನಗೆ ಸಾವೇ ? ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ! ಹುಸಿಮಾತೆಲ್ಲ !

೬

ಅಯ್ಯೊ, ಏನಿದು ಭ್ರಮೆಯು ! ದುಃಖದುನ್ನಾದ !
 ಭಾರತದಿ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಆರ್ತನಾದ....
 ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಲಿಹುದು, ಮನಕೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿಹುದು,
 ಸುಳ್ಳು ಎಂತಾಗುವುದು ವಲ್ಲಭನ ಮರಣವದು !
 ನಿಜವೆ, ಅಂತಾದೊಡಾ ಧೀರನಾ ಸಾವು ?
 ಅಯ್ಯೊ, ನಾಡಿನ ಜನಕೆ ಮಾಯದಾ ನೋವು !

೭

ಅಕ್ಕಟಾ !

ಭಾರತದ ಕಾಪಿಗೆ ಕೋಟಿಯಿನ್ನಾರು ?
ಹಗೆಯ ಗುಂಡಿಗೆಯೊಡೆನ ಗುಡುಗು ಇನ್ನಾರು ?
ಕಂಗೆಟ್ಟ ಜನಕುಲಕೆ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನಾರು ?
ಸಿಡಿಲುನುಡಿಯಿಂದ ಭಯವನು ಜಡಿವರಾರು ?
ಯಾರಿಹರು ? ಯಾರಿಹರು ? ಯಾರು, ಇನ್ನಾರು ?
ಈ ಕೇಳೆಗುತ್ತರವ ಕೊಡುವರಾರಿಹರು ?

೮

ಶಕ್ತಿದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲನೆ ?
ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಹಗೆಯ ಬಂಧಿಸುವಿದ್ರಜಾಲನೆ ?
ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಿಸಿದೀಕ ದಿಗ್ಗಜನೆ !
ಭರತರಾಷ್ಟ್ರದ ಧೈರ್ಯವುರುಷ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜನೆ ?
ಭಾಯಿ, ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ, ಭಾರತದ ಕಣ್ಣಿ,
ನಿನ್ನನೂ ಕಬಳಿಸಿದಳೇ ಮೃತ್ಯುರಾಣಿ ?

★ ★ ★

- ಸಲ್ಲವಿ -

ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ!
ಇಳೆಯೊಳಿಡಿದ ಕುಳಿರನಳಿದು
ಬಲಿಯಲು ಹೊಸಕಾಂತಿ!

ಮೂಡುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ,
ನಾಡ ಬೆಳೆಯ ಕಸುಕ ಸೋಸಿ,
ನಾಡಿ ವಿವಿಧಧಾನ್ಯರಾಶಿ,
ಹಸಿವೆಗೀಯೆ ಶಾಂತಿ....
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ! ೧

ಕುಡಿಯೊಡೆದಿದೆ ಬರಲುಮಾವು,
ಗಡಗಡ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಹೂವು,
ಹುಡುಕುತಲಿದೆ ಜೇನ್ಗೆ ತಾವು
ಜೇನ್ನೊಣಗಳ ಹಂತಿ!
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ! ೨

ಬಿಸುಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರವಿ,
ಎಸೆವನಿದೋ ತೀವಿ ಛವಿ,
ಹೊಸಹಬ್ಬವಿದೆನಿತು ಸವಿ!
ಬುವಿಯು ಭಾಗ್ಯವಂತಿ....
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ! ೩

೪

ಒಲವಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗೊಂದು
 ಜೆಲುವಿನ ಗುಡಿಯೆತ್ತಿ ನಿಂದು
 ನಲಿಯುತಲಿದೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು,
 ಇಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ....
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ, ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ!

೫

ಎಳ್ಳು-ಜೆಲ್ಲ ಚಿಗುಳಿ ಹದ
 ಒಲ್ದಾಯಿಗೆ ಶ್ರೀಪ್ರಸಾದ,
 ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸೆಳೆಯುವರು ಮುದ
 ಎನಿದೇನು ಶಾಂತಿ....
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ!

೬

ಎಳ್ಳ ನೇಹ ಎದೆಯೊಳಾಯ್ತು,
 ಬೆಲ್ಲದ ಸಿಹಿ ಸೊಲ್ಲೊಳಾಯ್ತು,
 ಎಲ್ಲಿಯು ಸಮರಸದ ಗುರುತು
 ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ ಶಾಂತಿ!
 ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ
 ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ!

* * *

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೇ,
ಈ ತನುವನು ತೊಳೆಯಲು ನೆಲಕೆ !

೧

ಕಾರಿರುಳನು ಬಿಡಿ, ಬೆಳಕಿಗೆ ಕಾಲಿಡಿ !
ಸಾರುತಿದೆಯಿಂತು ದೈವದ ತಿಳಿವಡು ;
ಆರಯ್ಯುವುದಿಳೆ ನಿನ್ನ ಬರವನಡಿ,
ತೂರುತ ಕಿರಣವ ಕೆಲಕೆಲಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

೨

ಹೊರಗೊಳಗು ಕಳ್ತಲೆಯೆ ತುಂಬಿಹುದೋ !
ಕಿರುಸೊಡರ ಮಿಣುಕುಮನೆಯೆಂತಹದೋ !
ಉಗ್ಗ-ಪಂಜುಗಳನೆಂತು ನಂಬುವುದೋ !
ನೀ ಬೇಕೆಂಬುದೆ ಎಲ್ಲರ ಬಯಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

೩

ಹೊರಟೆಡೆ ಎಲ್ಲುಳಿಯಿತೋ, ಕಾಣದಿದೆ !
ತೆರಳ್ವೆಡೆಯೆಲ್ಲದೆಯೋ ಮರೆಯಲಿದೆ !
ನೆರೆ-ಹೊರೆಗಳ ನೆಲೆಯೂ ತಿಳಿಯದಿದೆ !
ತಿರುಗುತಲಿಹೆ ಏನನೋ ಹುಡುಕಲಿಕೆ....
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ !

★ ★ ★

- ಪಲ್ಲವಿ -

ಬೇಗನೆ ಬಾ, ಬರಲಿರುವಾ
ಸವಿದಿನ ನೀನು....
ಸಾಗಿಸುವೆನು ಇಂದಿನ ಈ
ಕಹಿಬವಣಿಯನು !

೧

ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಹೋಯ್ತು, ಸಾಗಿ
ಬೇಕಿಹುದನು ಕೊಡಲೆ ಇಲ್ಲ;
ಇಂದಿನ ದಿನ ನಡೆದಿರುವುದು,
ಹೇಗೋ ಕಾಲ ಸವೆಯುತ್ತಿಹುದು,
ಬೇಕಾದುದು ಬರಲೆ ಇಲ್ಲ !
ಬರಡೆ ಬಯಕೆಯೆಲ್ಲ....
ಗುರಿಯೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ !

೨

ಆದರೇನು ಅಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ,-
ನಿನ್ನೆ-ಇಂದಿಗಿಹುದು ಅರ್ಥ !
ಹೊಸ ಹೊಸ ನೋಟಗಳ ತೋರಿ
ಹೊಸ ಅನುಭವ ಬೀರಿ ಬೀರಿ,
ಕಲಿಸಿರುವುವು ಒಂದನು ;
ಬರಿಯೆ ಬಯಕೆಗಿಂತ ಗೆಯ್ಯೆ
ಹಿರಿಯದೆಂಬ ಹೊಂದನು.

೩

ಕಿವಿಯು ಕೇಳಬೇಕು ಶುಭವ,
ಕಣ್ಣು ನೋಡಬೇಕು ನಿಜವ,
ನಾಲಗೆ ನುಡಿದಾಡಬೇಕು

ಕೆಳೆತುಂಬಿದ ದಿಟವ !

ಕೈ ಒಳಿತಿಗೆ ಗೈಯಬೇಕು,
ಮನ ಶುಭವನೆ ನೆನೆಯಬೇಕು,
ಕಾಲು ನಡೆಯುತಿರಲೆಬೇಕು
ಅಮೃತದತ್ತ ತೆರಳಬೇಕು—

ಎಂಬನುಭವವ....

ಕಳೆದ ನಿನ್ನೆ ಕಳೆವ ಇಂದು
ಕೊಟ್ಟಿವೆ ತಿಳವ !
ನೀಡುವೆ ವಿಭವ !

೪

ಬರಲಿಹ ದಿನ ಬರಿಯದಲ್ಲ ;
ನನ್ನಯ ಅನುಭವವಿದೆಲ್ಲ—
ನನ್ನ ಗೈಮೆಯೊಂಕೊಂದನು
ಹಣ್ಣೆ ಗಣಿಯ ಮಾಡದೇನು ?
ಅಂದು ನನ್ನ ಮಿಡುವ ಬಯಕೆ
ಬಯಲಾಗುವ ಭೀತಿಯೇಕೆ ?

ಬರಲಿಹ ದಿನ ನಾಳೆ....

ನಾನು ಗೈಮೆಗೇಳೆ....

ಮನೆಯ ತುಂಬ ಕಾಳೇ !

ಭುವಿಯ ಚೇತನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
 ಸೂರ್ಯ ಬಲಿಯ ನೀಡುವ;
 ಅಮೃತಗರ್ಭನಾದ ಸೋಮ
 ಸೋಮರಸವನೂಡುವ.

ಅಗಣಿತ ಗ್ರಹ-ತಾರಕಾಳಿ
 ಮಧುಹೋಮವ ನಡೆಸಿವೆ;
 ವೋಡ-ಗುಡುಗು, ಮಿಂಚು-ಸಿಡಿಲು
 ಉದಧಿಗರ್ಭ್ಯ ಕೊಡುತಿವೆ! ಳ

ಸಾಗರ ಹೋತಾರನಾಗಿ
 ಸೂರ್ಯಗೆ ಬಲಿ ನೀಡುವ;
 ಸೂರ್ಯನು ದಾತಾರನಾಗಿ
 ಮೇಘಕೆ ಹವಿ ಹಾಕುವ.

ಮೇಘ ಯಾಗಕರ್ತೃವಾಗಿ
 ಮಳೆಗೆ ನೀರ ಬೇಳ್ವುದು.
 ಮಳೆಯು ಯಾಜಮಾನ್ಯ ವಹಿಸಿ
 ಇಳೆಗೆ ಬಾಳನೆರೆವುದು. ಃ

ಪಾತಾಳದ ಶಕ್ತಿಮೂರ್ತಿ
 ಭೂತಳದೀ ಭೂತಗಣಕೆ
 ಸತ್ತ್ವಾಹುತಿ ಕೊಡುತಿದೆ;
 ಸತ್ತ್ವಹವನ ಮಹಾಫಲವೆ
 ಸಸ್ಯಗಳಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡು,
 ಜೀವಕೆ ಕೊಳಿಡುತಿದೆ.

ಜೀವ ಕೂಳನುಣುತಿನೆ ;
 ಜೀವನ ಬಲ ಕೊಳುತಿನೆ ;
 ಊಟ ಆಟ ಅರಿತಿನೆ—
 ಅದರೊಳೆ ಮೈ ಮರೆತಿನೆ. ೬

‘ ಪ್ರತಿಜೀವವು ಪಡೆಯಬೇಕು
 ಯಾಜಮಾನ್ಯ ದೀಕ್ಷೆ ! ’
 ಎಂದಿರುವುದು ಯಜ್ಞ ಪ್ರಿಯ-
 ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸದಪೇಕ್ಷೆ !
 ಒಂದು ಜೀವಿಗೊಂದು ಜೀವ
 ವಹ್ನಿಯು ಯಜಮಾನ-
 ಆಗಬೇಕು ; ಅದರೆಯೇ
 ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನ ! ೭

ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರದಲಿಯೆ ಕೋದು
 ಲೋಕ-ಲೋಕ ನಿಂತಿನೆ ;
 ಎಂದೆಂದಿಗು ಚ್ಯುತಿಯು ಇರದ
 ಸಮಗತಿಗಳನಾಂತಿನೆ
 ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ, ಇದೋ ಇಲ್ಲಿ,
 ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಯಜ್ಞ !
 ಯಜ್ಞವಾ, ಪ್ರಿಯೆಂತಹದಿದು !
 ಅರಿತವನೇ ಪ್ರಾಜ್ಞ ! ೮

★ ★ ★

ಹೊಸತೆ ಇರಲಿ, ಹಳತೆ ಇರಲಿ,
 ಒಳಿತು ಯಾವುದೋ, ಬಾಳ್ಗೆ ಬರಲಿ!
 ಮೂಡಲೇನು, ಪಡುವಲೇನು ?
 ಬೆಳಕ ಬದುಕಿಗೆ ಹೂಡಿ ತರಲಿ!
 ಹಳ್ಳ-ತಿಟ್ಟು ಸರಿಯಲಿ—
 ಒಳ್ಳೆದಾರಿ ಸಮೆಯಲಿ! ೧
 ಸೃಷ್ಟಿದೇವಿ ಕೊಟ್ಟು ಪಯಿರ
 ಒಟ್ಟು ಗೂಡುತಲ್ಲೊಡೊಕ್ಕಲಿ!
 ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರುಂಡು
 ಹೊಟ್ಟಿಯುರಿಯನು ತಿಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಲಿ!
 ದುಡಿದು ಒಡಲು ಸೊಕ್ಕಲಿ—
 ಅಲಸಿಕೆಯದು ಬಿಕ್ಕಲಿ! ೨
 ಇದ್ದ ಜನರ ಕೊಡುವ ಕೈಯಿ
 ಇಲ್ಲದವರನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಲಿ!
 ಬಿದ್ದ ಜನರು ಮೇಲಕೆದ್ದು
 ಮುಂದೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ಬಿರೆಯಲಿ!
 ಶ್ರದ್ಧೆ ಸ್ನೇಹ ಮೆರೆಯಲಿ—
 ಹಿಗ್ಗು ನೆಲವ ಹೊರೆಯಲಿ! ೩
 ದನಿಯನೆತ್ತಿ ಕೊಳಲು ವೀಣೆ
 ಇನಿದು ಗಾನವ ಬಿಡದೆ ಮಾಡಲಿ!
 ಜನರು ಜಗಳ-ವಾದವುಳಿದು
 ಸರಸ ಕವನವ ಸತತ ಹಾಡಲಿ!
 ಧರೆಯೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಲಿ--
 ನರರೆ ಅನುರಾಗಲಿ! ೪

ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳ ಸೂಚಿ

ಅಕೋ ಅಲ್ಲಿ, ಇಕೋ ಇಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞ	೧೧೩
ಇದೋ, ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ ಭೂವನಕೆ !	೯೫
ಇದೋ ಬಂದ, ಭಾನು ತುಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಂತಿಯ	೮೪
ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಇರುವವರೆ ಬಹುಜನರು	೧೦೦
ಇರುಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ತಿರೆಗೆ ಚೆಲುವನು ಬೀರಿ	೨೫
ಇಂದಿನುದಯರವಿ ತಂದಿಹನೈ	೮೬
ಊದುತಿರುವ ಮುರಲಿ—ಶ್ರೀ ಯಾದವೇಂದ್ರನಿಂದು	೯೧
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನದ ಮಾತುಗಳೆ ಮುಂಬರಿದು	೬
ಎಂತು ನೀನಿಹೆಯೋ—ಪರಾತ್‌ಪರ !	೨೧
ಎನು ಇದು ಸಾರಥಿಯೆ, ನೀನಿಂತು ಮಾಡಿದರೆ ?	೧೧
ಎನು ಮುನ್ನಿನ ಜನ್ಮದಲಿ ಪುಣ್ಯಗೈದಿರುವೆ ?	೧೯
ಎರಿತು ಗಗನಕೆ ನಮ್ಮ ಧ್ವಜ !	೭೫
ಒಳ್ಳೆ ಬೆಳೆಗಳ ತಿಂದು ಜೊಳ್ಳುವೊಳ್ಳಾಗಿ ಸುತ	೬೪
ಕರೆಯಿತು ಜಾಗೃತವಿಹಗಕುಲ !	೮೩
ಕಳೆದು ಭ್ರಾಂತಿ ತುಳಿದಶಾಂತಿ, ಹೊಳೆಯಿತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ !	೧೦೭
ಕಾಳನು ಎಳೆಂಟು ವರುಷದ ಹುಡುಗ	೬೦
ಕುಣಿ ಕುಣಿ ಹಣವೇ ಝಣಾ ಝಣಾ	೬೨
ಕುಣಿಯುತ ಬಂದಿದೆ ದೀವಳಿಗೆ !	೯೮
ಕೂಗುತ್ತಲಿದೆ ಕಹಳೆಯು !	೪೨
ಕೊಳಲ ನುಡಿಸು ಕಿವಿಯೊಳಿನಗೆ ಚೆಲುವ ಮೋಹನಾ !	೯
ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಡೆದಿದ್ ಪೂಜೆಯೈ ಸಿರಿಯಿಂದು	೫೬
ಚೆಲುವು ಹಿರಿಯದೋ—ಹೃದಯದೊಲವು ಹಿರಿಯದೋ ?	೩೦
ಜಯ ಜಯ ಭಾರತ ಭೂಮಾತೆ !	೭೨
ಜಯವು ಶಾಂತಿಯ ಶರಣ, ಭಾರತ	೭೮
ತಿರುಗುತ ತಿರುಗುತ ಹೊರಟೆನು ಕುಮುಯ ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ನಾನು	೩೯

ಧೀರುರೇ, ಭಲಭಲರೆ, ಶಕುನಿಯೇ ನಾ ನಿನಗೆ	೩೬
ನಡುಹೊಳೆಯ ಮಡುವಿನೊಳು ತೊಡಕಿ ಮಿಡುಕುತಲಿಹೆನು	೧೭
ನಮನವಿದೋ ನಮನವಿದೋ ನಮನ ಸಹಜಯೋಗಿ	೮೧
ನಿನ್ನನರಿಯುವ ಅರಿವ ಚೆನ್ನ ನನಗೀಯುವುದು!	೧೩
ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ ಬಂದಿತಂತೆ ಸಕಲಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯ!	೬೬
ಪ್ರೇಮಸುಧಾಮಯಿ ಶಕುಂತಲೆ!	೯೦
ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಜೇಯಾ—ನೊರೆಯ ಕೇಳಿ	೧೫
ಬಾಡದಿರುವಲರಂತೆ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ	೮
ಬಾ, ತರಣಿಯ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಬೆಳಕೆ	೧೦೯
ಬಾ ಬಾರ ಸಾಂತಿ ಈ ಊರ ಸಂತಿ ಯಾವಾರವೇನೊ ಅಂತಿ!	೬೮
ಬಾರ ಕಾರಹುಣ್ಣೆವೆ, ದೈವದ ಕಾರುಣ್ಯವೆ!	೧
ಬಾ, ಶ್ರಾವಣ ಶುಭಸಮೀರ ಬಾರಾ!	೯೫
ಬೆಳಕನೆರಚು, ಚಿಳಕನೆರಚು ಯುಗಯುಗಾಂತ ತೊಳಗಲಿ!	೪೬
ಬೇಗನೆ ಬಾ, ಬರಲಿರುವಾ ಸವಿದಿನ ನೀನು!	೧೧೦
ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಣ್ಣೆವೆ	೬೭
ಮನವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ ಚೆನ್ನ!	೫೧
ಯಾರ ಅಭಿಶಾಪವೋ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರುತಿಗೆ?	೫೩
ರಾತ್ರಿಸತೀಪತಿ ಚಂದಿರನು—ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬಾ ಕುಲಟಿಯಲಿ	೨೨
ಶಕ್ತಿದೈವತದ ಬಲಗೈಯ ಕರವಾಲವೇ!	೧೦೪
ಸಾಸಿರ ವಕ್ರದ ಸಾಸಿರ ನೇತ್ರದ ಸಾಸಿರ ಪದಗಳ ಷಕ್ತಿ	೭೬
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹುಯಿಲೆ ಹುಯಿಲು!	೭೧
ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಡ ಬೇಡೆದೆಯ ಹಾಡೆ!	೪
ಸೆಟ್ಟಿಯ ಮನೆ ಸುಲಿಗೆಯಾಯ್ತು	೬೩
ಹಗಲು ಮುಗಿವ ಸಮಯ; ದಿನಪ ಜಿಗಿಯಲಿದ್ದ ಬಾನ್ನಿನಿಂದ	೩೨
ಹಾಳು ಪಟ್ಟಣದ ಬಂಡೆಯ ಬಳಗದ	೪೮
ಹೊಸಕಾಲದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನೆ ನಾನು!	೫೮
ಹೊಸತೆ ಇರಲಿ, ಹಳತೆ ಇರಲಿ!	೧೧೬

